

খোজ

বৌদ্ধিক উত্তৰণৰ নিষ্ঠাবান প্ৰচেষ্টা

দ্বিতীয় সংখ্যা, ২০১০

৫৫
২৫০ ৩২০৬৪

৪৮ তম প্ৰতিষ্ঠা দিৱস
ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়
১৬ আগষ্ট, ২০১০

ড° বিজু মৰাণ
সম্পাদনা

DATA ENTERED

খোজ

তৌদ্ধিক উত্তৰণৰ নিষ্ঠাতান প্ৰচেষ্টা

দ্বিতীয় সংখ্যা, ২০১০

৪৮তম প্ৰতিষ্ঠা দিৱস

ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়

১৬ আগষ্ট, ২০১০

ড° বিজু মৰাণ

সম্পাদনা

Khoj -2010 : An Annual journal of Dibru College, published on 16th August, the Foundation Day of the College, edited by Dr. Biju Moran and published by IQAC (NAAC) of Dibru College, Dibrugarh. 2010.

সম্পাদনা সমিতি :

মুখ্য উপদেষ্টা	:	ড° বিপুল কুমাৰ বৰুৱা অমূল্য গোস্বামী ৰুমা ফুকন
উপদেষ্টামণ্ডলী	:	চন্দ্ৰগুপ্ত বৰা প্ৰদীপ চেতিয়া ফুকন বীৰেন বৰুৱা ড° মহেশ কুমাৰ জৈন ড° ৰঞ্জিত সিন্‌হা
সভাপতিদ্বয়	:	নন্দিতা বৈশ্য ড° শশীকান্ত শইকীয়া
সম্পাদক	:	ড° বিজু মৰাণ
সহযোগী সম্পাদক	:	জয়ন্ত সাউদ
সদস্য/সদস্যা	:	প্ৰণৱজ্যোতি গগৈ ড° সমীৰ ৰা জুলী চুতীয়া প্ৰণৱ পাল ৰূপদত্তা ৰয় জেনিথ বুঢ়াগোঁহাই

প্ৰকাশক : IQAC (NAAC), Dibru College

প্ৰকাশক কাল : ১৬ আগষ্ট, ২০১০।

প্ৰচ্ছদ : দীপক বৰুৱা।

আখৰ সংস্থাপন : দ্বীজেন, চিত্ৰা।

মুদ্ৰণ : কৌস্তভ প্ৰিণ্টাৰ্ছ, ডিব্ৰুগড়-৩

দূৰভাষ : ৯৪৩৫০৫১৫৪৭

Dr. Bipul Kr. Baruah

M.Sc., M.Phil, Ph.D
Principal, Dibru College,
Dibrugarh

Ph. No. (0373) 2311328
2310228, 2310249

:-Residence:-

Milan Nagar, Lane - G
P.O.-C.R. Building-786003
Ph. No (0373)2311152 (R)
9435130599 (M)

Ref.....

Date:

FOREWORD

IQAC of Dibru College is going to publish the second edition of the annual journal "Khoj". "Khoj" has been published on every 16th August, the foundation day of the college. I hope the journal has fulfilled the requirements of the basic needs in the field of research by the informations incorporated in it.

I am very grateful to IQAC Dibru College for the publish of the annual journal regularly. I thank the co-ordinator IQAC Mrs. R. Phukan, Editor Dr. B. Moran and the members of the editorial board for their selfless service and hard vwork for publication of "Khoj".

Dr. B.K. Baruah

Principal

Dibru College, Dibrugarh

সম্পাদকীয় ...

ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তীৰ চিত্তাবে ...

কালৰ বুকুত কোনো ব্যক্তি বা অনুষ্ঠানে খোজ পেলোৱাৰ লগে লগেই তাৰ বৰ্ণময় জীৱনৰ আৰম্ভণি ঘটে আৰু কোনো কোনো বিশেষ প্ৰতিকূলতাই আৰম্ভ নধৰালৈকে নিৰ্দিষ্ট অৱস্থানলৈ গতি কৰি থাকে। আপাত দৃষ্টিত এই ঘটনাক গতানুগতিক আৰু নতুনত্বহীন যেন লাগিলেও প্ৰকৃততে তেনে নহয়। কালৰ বুকুত খোজ আগবঢ়োৱাৰ লগে লগে উল্লিখিত ব্যক্তি অথবা অনুষ্ঠানটিয়ে এক বিশেষ অৱস্থালৈ গতি কৰে। কালক্ৰমত সি আমাৰ বাবে কঢ়িয়াই আনে আনন্দৰ জোৱাৰ, আমাৰ বাবে হৈ পৰে আনন্দময় আৰু সুখময়।

উজনি অসমৰ অগ্ৰণী উচ্চ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ ভিতৰত ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়ৰ স্থান আগশাৰীত। অসমৰ অন্যতম এখনি বৌদ্ধিক মহাকেন্দ্ৰ ডিব্ৰুগড়ৰ কেইবাজনো উচ্চাকাংক্ষী আৰু মহানুভৱ ব্যক্তিৰ সু-প্ৰচেষ্টাৰ ফলস্বৰূপে ১৯৬৩ চনৰ ১৬ আগষ্ট তাৰিখে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়ৰ। আৰম্ভণিতে সীমিত পৰিসৰেৰে আৰম্ভ হোৱা ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয় বৰ্তমান কলা, বিজ্ঞান আৰু বাণিজ্য — এই তিনিওটা শাখাৰে বিশেষ ব্যাপ্তি লাভ কৰিছে। প্ৰতিষ্ঠা কালৰেপৰা বিশেষ খ্যাতি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা এই মহাবিদ্যালয়খনৰ সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ সমাগত। কেৱল দুটা বৰ্ষৰ পাছতেই সেই মধুৰ ক্ষণ উপস্থিত হ'ব, যি মধুৰ ক্ষণলৈ আমি সকলোৱে বাট চাই আহোঁ অতি ব্যগ্ৰতাৰে। এই মধুময় ক্ষণে আমালৈ কঢ়িয়াই আনিব আনন্দৰ বাৰ্তা আৰু বোৱাই আনিব নতুন আশা।

চলিত বৰ্ষত আমাৰ মহাবিদ্যালয়খনিয়ে ৪৮ বৰ্ষত ভৰি দিলে। ইয়াৰ লগে লগে প্ৰতি বছৰে প্ৰতিষ্ঠা দিৱসত প্ৰকাশ পোৱা খোজ আলোচনীয়েও নতুন খোজ দিবলৈ অগ্ৰসৰ হ'ল। খোজৰ এই সংখ্যাটিৰ সম্পাদনৰ ভাৰ এই অভাজনৰ

ওপৰতে পুনৰ পৰে। প্ৰতিষ্ঠা দিৱসৰ প্ৰতিটো মিঠা সোঁৱৰণী ধৰি ৰাখিবলৈ যত্ন কৰা আৰু লেখক-লেখিকাৰ বাবে এখনি শক্তিশালী মঞ্চ গঠন কৰাৰ উদ্দেশ্যেৰে আগবঢ়া খোজৰ দৰে আলোচনী সম্পাদনা কৰিবলৈ পাই এই অল্পমতিয়ে গভীৰ মানসিক প্ৰশান্তি অনুভৱ কৰিছোঁ।

আলোচনীখন প্ৰকাশৰ দিশত মহাবিদ্যালয়ৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ ড° বিপুল কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ উৎসাহ-উদ্দীপনাই আমাৰ কাম সহজ কৰি তুলিছে। তেখেতে এই দিশত বিশেষ গুৰুত্ব দিয়াৰ লগতে গ্ৰন্থখনি প্ৰকাশৰ বাবে যাৱতীয় ধন মুকলি কৰি প্ৰকাশৰ পথ সহজ কৰি তুলিছে। তেখেতলৈ এই চেগতে আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ। মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক গোটৰ সভানেত্ৰী আৰু IQAC (NAAC) ৰ সংযোজক ৰুমা ফুকন বাইদেৱে আমাক বিভিন্ন দিশত দিহা-পৰামৰ্শ আগবঢ়াই উৎসাহিত কৰিছে। শ্ৰদ্ধাৰ বাইদেউলৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। আন্তৰিক ধন্যবাদ আৰু শুভকামনা যাচিছোঁ সন্মানীয় লেখক-লেখিকাসকললৈ যিসকলে অশেষ পৰিশ্ৰমেৰে লেখা যুগুত কৰি আমাৰ এই সংকলনটি সজাই তুলিলে। ইয়াৰ উপৰি উপযুক্ত দিহা-পৰামৰ্শৰ বাবে সম্পাদনা সমিতিৰ সকলো সদস্য-সদস্যলৈকে শুভকামনা জনাইছোঁ। নন্দিতা বৈশ্য বাইদেৱে গ্ৰন্থখনিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় আৰ্হিকাকতসমূহ অতি নিয়াৰিকৈ চাই দিছে। তেখেতলৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আৰু শুভকামনা জনালোঁ। সহযোগী সম্পাদক জয়ন্ত সাউদে আৰ্হিকাকত চোৱাৰেপৰা আৰম্ভ কৰি আমাক বিভিন্ন দিশত সহায়ৰ হাত আগবঢ়াইছে। তেখেতলৈ আন্তৰিক শুভেচ্ছা জনাইছোঁ। ইয়াৰ উপৰি সম্পাদনা সমিতিৰ অন্যতম সদস্য জেনিথ বুঢ়াগোঁহায়ে আমাক বহু পৰিমাণে সহায় আগবঢ়াইছে। তেখেতলৈ ধন্যবাদ জনাইছোঁ। কম সময়ৰ ভিতৰত গ্ৰন্থখনি প্ৰকাশ কৰি উলিওৱাৰ বাবে কৌশলত প্ৰকাশনৰ দীপক বৰুৱা, দ্বিজেন গগৈ আৰু চিত্ৰা সোণোৱাললৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

আলোচনীখন সম্পাদনা কৰোঁতে অনিচ্ছাকৃতভাৱে হয়তো ভালেমান দোষ-ভ্ৰুটি থাকি গৈছে। সদাশয় পাঠকে এই দিশত ক্ষমা কৰে যেন। শেষত সদৌটিলৈকে আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আৰু শুভেচ্ছাৰে —

বিজু মৰাণ
সম্পাদক, খোজ

অনুক্রমণিকা

- বৰ্তমানৰ প্ৰসঙ্গত বৈদিক যুগৰ পৰিৱেশ সজাগতা/৭
✍ মধুমিতা গোস্বামী বৰঠাকুৰ
- মহীয়সী নাৰী কুন্তী ফুকননী/১৩
✍ ড° শশীকান্ত শইকীয়া
- জীৱনশৈলী শিক্ষাৰ আৱশ্যকতা/১৭
✍ প্ৰশান্ত কুমাৰ বৰা
- শংকৰাচাৰ্যৰ মোহমুদগৰ/২৩
✍ অদিতি বৰুৱা
- টাই আহোম ভাষা : এটি পৰ্যালোচনা/২৯
✍ ড° বিজু মৰাণ
- DIBRU COLLEGE A : PREMIER INSTITUTE/৩৫
✍ Dr. Bipul Kr. Baruah
- USE OF MOBILE PHONE BY STUDENTS/৪৩
✍ Dr. Mahesh Kr. Jain
- OUTSOURCING INDUSTRY IN INDIA(BPO)
CHALLENGES & FUTURE PROSPECTS/৪৮
✍ Dr. Kamalendu Saikia
- POPULATION & HUMAN MIGRATION/৫১
✍ Nandita Baishya
- THE NEW AVATAR OF INDIAN CURRENCY/৫৮
✍ Jayanta Saud
- UNITY IN DIVERSITY IN INDIAN CULTURE/৬২
✍ Dr. Jaswant Singh
- THE NATURE OF LEADERSHIP/৬৮
✍ Jolly Chutia
- GREEN CHEMISTRY IS ONLY THE PILLARS
THAT HOLD UP SUSTAINABLE FUTURE/৭৩
✍ Rupjyoti Hazarika
- CULTURING OF AZOLLA CAROLINIANA AND
POPULARIZING ITS USE AS MANURE/৭৭
✍ Pranab Paul
- FUNCTIONAL FOODS: FOODS THAT COUNTER
DISEASES/৮০
✍ Zenith Buragohain
- LIBRARY AUTOMATION/৮৪
✍ Dipika Das

বৰ্তমানৰ প্ৰসঙ্গত বৈদিক যুগৰ পৰিৱেশ সজাগতা

মধুমিতা গোস্বামী বৰঠাকুৰ
সংস্কৃত বিভাগ

ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ প্ৰাচীনতম ৰূপটোৰ অৱগাহন কৰিবৰ বাবে বেদেই হ'ল একমাত্ৰ আধাৰ গ্ৰন্থ। ভাৰতীয় সংস্কৃতি বেদৰ ওপৰতে আধাৰিত। বেদেই হ'ল বিশ্ব প্ৰপঞ্চৰ ৰত্নাকৰ সদৃশ প্ৰাচীনতম গ্ৰন্থ। প্ৰাচীন ভাৰতীয় সভ্যতা আৰু সংস্কৃতি তাত সুৰক্ষিত। বৈদিক বাঙ্গলয়ৰপৰাই মানৱ সংস্কৃতিৰ ইতিহাস স্পষ্ট হয়। ঋকবেদতেই আৰ্যসকলৰ সামাজিক, বৈজ্ঞানিক, গাৰ্হস্থ্য আৰু ধৰ্মীয় বিষয়বিলাকৰ নিৰূপণ সম্বন্ধে বহুলভাৱে বৰ্ণিত হৈছে। এনেদৰে বেদৰপৰা প্ৰায় সকলো বিষয়ৰ জ্ঞান উপলব্ধ হয়। সেয়েহে মনুৰে প্ৰাচীন কালতেই কৈ গৈছে যে “সৰ্বজ্ঞানময়ো হি সঃ”।

বেদত পৃথিৱী, অপ, তেজ, মৰৎ আৰু আকাশ এই পঞ্চমহাভূত তত্ত্বৰ সুসমীচিনৰূপে সন্তুলন সাধন কৰি মন্ত্ৰদ্রষ্টাঋষিসকলে ‘কুৰ্বন্নেবেহ কৰ্মানি জিজীবিষেচ্ছুতং সমাঃ’ এই কামনা কৰিছিল। মানৱ জীৱন ন্যূনতম এশ বছৰ পৰ্যন্ত আছিল। কিন্তু বৰ্তমান প্ৰদূষণযুক্ত বাতাবৰণত কোনোৱেই এশ বছৰ জীয়াই থকাৰ কথা চিন্তা কৰিব নোৱাৰে।

ঋকবেদত এই কথাৰ উল্লেখ পোৱা যায় যে বায়ুয়েই হ'ল মানুহৰ মূল প্ৰাণশক্তি। বায়ু নহ'লে আমি জীৱনৰ কল্পনাও কৰিব নোৱাৰোঁ। বেদত কোৱা হৈছে যে শুদ্ধ বায়ু সেৱনহে প্ৰাণী জগতৰ কাৰণে হিতকাৰক। ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ তথ্য বেদৰ মন্ত্ৰবিলাকৰ পৰাই স্পষ্ট হয় —

“বাত আ বাত ভেষজং শুভু ময়োধু নোহদে।

প্ৰাণ আয়ুধি তাৰিষত।”^১

অৰ্থাৎ শুদ্ধ বায়ু সেৱন আমাৰ কাৰণে এনেকুৱা ঔষধ যি আমাৰ হৃদয়ৰ কাৰণে শান্তিকাৰক আৰু আৰোগ্যকাৰক। বায়ুয়ে আমাৰ আয়ুস বৃদ্ধি কৰে। অন্য এটা

৮ খোজ ❖ ৪৮ তম প্রতিষ্ঠা দিৱস

মজ্জত বৈদিক ঋষিসকলে বায়ুত অমৃতত্ব প্রদান কৰিছে। “যদদো বাত তে গৃহে অমৃতস্য নিধিহিতঃ ততো তো দেহি জীৱসে”^{১০}। অৰ্থাৎ হে বায়ু যি নিধি তোমাৰ গৃহত সংস্থাপিত হৈ আছে সেই নিধিৰ কিছু অংশ আমাকো প্রদান কৰা।

বায়ুক প্রদূষণমুক্ত কৰি ৰখাটো নিতান্তই গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই তথ্য যজুৰ্বেদত এনেদৰে স্পষ্ট কৰা হৈছে—

তনুনপাদসূৰো বিশ্ববেদা দেবো দেৱেষু দেৱঃ।

পথো অনন্তু মধ্বা ঘৃভেন।^{১১}

বৰ্তমান সময়ত বৈজ্ঞানিক চিন্তাধাৰাৰে সংপৃক্ত বৈদিক সংস্কৃতি নো কি কাৰণে অনুকৰণীয় সেয়া নিতান্তই চিন্তা কৰিবলগীয়া। বৈদিক সংস্কৃতিত নিহিত হৈ থকা উদাত্ত ভাৱনা, ব্যাপক দৃষ্টি আদিয়েই হ’ল তাৰ প্ৰসিদ্ধিৰ মূল কাৰণ, সমাজৰ-সভ্যতাৰ বিকাশ, মানৱীয় কাৰ্য-কলাপ, সামাজিক ব্যৱস্থা আদিৰ মহত্বপূৰ্ণ ইতিবৃত্ত বৈদিক বাঙ্গায়ত উপলব্ধ হয়। সেই সময়ৰ সমাজ ব্যৱস্থানো কেনেকুৱা আছিল, কেনেধৰণৰ বিশিষ্ট জ্ঞানে সেই সময়ৰ সমাজ ব্যৱস্থাৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰিছিল ইত্যাদি সমূহ তথ্যৰ উমান বেদৰপৰা পোৱা যায়। তপোনিধি বৈদিক ঋষিসকলৰ সম্পূৰ্ণ চিন্তন সামূহিক আৰু লোক কল্যাণমূলক আছিল। বেদ কেৱল ভাৰতবাসীৰে নহয়, বিশ্বৰ সমস্ত মনিষীৰে প্ৰাণকেন্দ্ৰস্বৰূপ। সৃষ্টিৰ প্ৰথম বিজ্ঞান গ্ৰন্থ বেদত সৃষ্টি জীৱদায়ী তত্ত্বৰ বিস্তৃত আৰু সুস্পষ্ট বৰ্ণনা পোৱা যায়। বেদত উপলব্ধ অগ্নি, বায়ু, জল, পৃথিৱী, আকাশ ইত্যাদিৰ লগত সম্বন্ধিত প্ৰাৰ্থনাবিলাকে সেই সময়ৰ সামাজিক চিন্তাধাৰাকে স্পষ্ট কৰে —

দ্যোঃ শান্তিৰন্তৰিষ্কং শান্তিঃ পৃথিৱী

শান্তিৰাপঃ শান্তিৰোষধয়ঃ শান্তিঃ

বনস্পত্যঃ শান্তিৰিষদেৱাঃ শান্তিৱন্দা

শান্তিঃ সৰ্বশান্তিঃ শান্তিৰেব শান্তিঃ

সো মা শান্তিৰেধি।^{১২}

অৰ্থাৎ দ্যুলোক, অন্তৰীক্ষলোক আৰু পৃথিৱী লোক সুখ-শান্তিদায়ক হওক, পানী আৰু গছ লতাবিলাক শান্তি প্রদায়িত্ব হওক, ব্ৰহ্মাকে প্ৰমুখ্যে কৰি সমস্ত দেৱগণ শান্তিপ্ৰদ হওক।

যি শান্তি বিশ্বৰ সকলোতে বিদ্যমান মই যেন সেই শান্তিপ্ৰাপ্ত কৰিব পাৰো। মই যেন অনবৰত শান্তিৰ অনুভৱ কৰোঁ —

শং নঃ সূৰ্য উৰুচক্ষা উদেতু

শং নশ্চততঃ প্ৰদিশো ভবন্তু^{১৩}

অৰ্থাৎ অত্যন্ত বিস্তৃত তেজযুক্ত সূৰ্যৰ উদয় আমাৰ সকলোৰে কাৰণে শান্তিপ্ৰদ হওক, চাৰিও দিশ আমাৰ কাৰণে শান্তি প্রদায়িনী হওক।

এনেকুৱা অনেক মন্ত্ৰেৰে বৈদিক সংহিতাসমূহ সম্পূৰ্ণৰূপে সমৃদ্ধ। এক আদৰ্শ জীৱনৰ কল্পনাই আছিল ঋষি মুনিসকলৰ প্ৰাৰ্থনাৰ মূল প্ৰতিপাদ্য বিষয়, আটাইতকৈ মহত্বপূৰ্ণ কথা এইয়ে যে সৰ্বাঙ্গীণ বিকাশ, সমৃদ্ধি আৰু স্বাস্থ্যৰ কাৰণে তেওঁলোকে প্ৰকৃতিকেই মাৰ্গদৰ্শক হিচাবে স্বীকৃতি দিছিল। প্ৰাকৃতিক নিয়ম অনুসৰিয়েই তেওঁলোকে নিজৰ জীৱন ব্যতীও কৰিছিল। এই ক্ষেত্ৰত এই মন্ত্ৰ দ্ৰষ্টব্য—

ব্ৰনস্য যথা প্ৰেত^{১৪} — অৰ্থাৎ প্ৰাকৃতিক নিয়ম অনুসৰি নিজৰ জীৱন ব্যতীত কৰা।

পশ্য দেবস্য কাব্যম্^{১৫}

অৰ্থাৎ তুমি প্ৰকৃতি প্ৰদত্ত কাব্য (সৌন্দৰ্যক) অনুধাৱন কৰিবলৈ শিকা আৰু তাৰপৰা প্ৰসন্নতা লাভ কৰা।

ভাৰতবৰ্ষৰ মনিষীসকলে হাজাৰ বছৰ পূৰ্বেই মানৱ জীৱনৰ কল্যাণাৰ্থে পৰিৱেশৰ সুৰক্ষা, প্ৰকৃতিৰ লগত সান্নিধ্য, সংবেদনশীলতা, ৰোগবিলাকৰ নিৰাময় আৰু স্বাস্থ্য সম্বন্ধীয় অনেক উপযোগী তত্ত্ব বিচাৰি উলিয়াইছিল। বৈদিক যুগত ঋষি-মুনিসকলে সমাজ তথা পৰিৱেশৰ সমস্ত ঘটনাৱলীৰ মাজত সামঞ্জস্য ৰক্ষা কৰিবৰ কাৰণে কেৱল মাত্ৰ প্ৰয়াসেই কৰা নাছিল বৰঞ্চ সেইবিলাকৰ সংৰক্ষণৰ কাৰণেও অহৰহ যত্নপৰ আছিল। পৃথিৱী জল আদি পঞ্চমহাভূতত যাতে প্ৰদূষণগ্ৰস্ত নহয় সেই দিশত পৰোক্ষ বা প্ৰত্যক্ষৰূপে বৈদিক ঋষিসকল প্ৰয়াসৰত আছিল।

যদি জীৱনদায়িনী তত্ত্বসমূহৰ শুদ্ধতা সংৰক্ষিত হয় তেতিয়াহে জীৱনো শুদ্ধ আৰু সংৰক্ষিত হ’ব। আমাৰ পৃথিৱীখন হ’ল পঞ্চ মহাভূতৰ সমাহাৰ। এই তত্ত্বসমূহৰ সন্মিলিতৰূপেই হ’ল পৰিৱেশ। এই পৰিবেশেই হ’ল আমাৰ অস্তিত্বৰ আধাৰ। বিশ্বৰ কোনো বিজ্ঞানেই প্ৰাকৃতিক বায়ু-পানী নিৰ্মাণ কৰিব নোৱাৰে। গতিকে প্ৰকৃতি প্ৰদত্ত তথা মানৱৰ নিজৰ পুৰুষাৰ্থৰে ৰচিত পৰিৱেশৰ সন্তলন ৰক্ষা কৰি চলাটো নিতান্তই প্ৰয়োজনীয়। কিন্তু নিৰন্তৰ বাধাহীন প্ৰগতিৰ লালসাত আমি বৰ্তমান সময়ত এই সন্তলন অৱজ্ঞা কৰিছোঁ। এই সন্তলনৰ যদি যথোচিত ব্যৱস্থা কৰা নহয় তেতিয়াহ’লে ভৱিষ্যতে প্ৰজন্মই এটা অভিশপ্ত জীৱন-যাপন কৰিব লাগিব। বৰ্ধিত জনসংখ্যা আৰু উদ্যোগীকৰণে বিশ্বৰ সন্মুখত প্ৰদূষণ সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। মানৱ জীৱন

সমস্যাগ্ৰস্ত হৈ পৰিছে। গতিকে পৰিৱেশৰ সুৰক্ষা নিতান্তই আৱশ্যক হৈ পৰিছে।

প্ৰকৃতি আৰু মানৱ শৰীৰৰ মাজত ওতঃপ্ৰোত সম্বন্ধ। বেদাধ্যয়নে এই তথ্যৰ পূৰ্ণ সমৰ্থন কৰে যে প্ৰকৃতি আৰু পুৰুষৰ সম্বন্ধ পৰস্পৰাশ্ৰিত। বৈদিক বাঙ্গায়ত পৰিৱেশ অধ্যয়নৰ দৃষ্টিৰে বায়ু দেৱতা সম্বন্ধীয় মন্ত্ৰবিলাক বিশেষভাৱে দ্ৰষ্টব্য। এখন সেউজীয়া পৃথিৱীৰ কাৰণে পৰিৱেশৰ সুৰক্ষাত বায়ুৰ সৰ্বপ্ৰথম স্থান। বায়ুয়েই হ'ল অন্ন, বায়ুয়েই প্ৰাণৰূপে স্থিত। শুদ্ধ বায়ু, শুদ্ধ জল, শুদ্ধ ভূমি, শুদ্ধ প্ৰকাশ আৰু শুদ্ধ অন্ন এই কেইটাক 'পঞ্চামৃত' বুলি কয়। চিৰ যৌৱন আৰু চিৰ উল্লাস লাভ কৰিবৰ কাৰণে শুদ্ধ বায়ু সেৱন অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয়। ঋকবেদত বায়ুৰ মহত্বক এনেদৰে স্বীকাৰ কৰা হৈছে —

তন্নো বাতো ময়োভূ বায়ু ভেষজং তন্মাতা
পৃথিৱী তৎপিতা দ্যৌঃ
ওৎপ্ৰাবানঃ সোমসুতো ময়োমুবস্তুদম্বিনা
শ্নুতে ধিমণ্যা যুৱম্।^১

অৰ্থাৎ বায়ু দেৱতাই সেই সুখদায়ী ভেষজসমূহ আমাক প্ৰদান কৰক, মাতা পৃথিৱী, পিতা দ্যুলোক আৰু সুখদায়ী ভেষজসমূহ আমাৰ ওচৰলৈ প্ৰেৰণ কৰক। এই বায়ুৰপৰাই বিভিন্ন তত্ত্ব লাভ কৰিব পাৰি। এয়া কেৱল মাত্ৰ কল্পনা নহয়, বেদ নিহিত মন্ত্ৰই ইয়াৰ তথ্য দাঙি ধৰে —

দ্বাবিমৌ বাতো বাত আ সিক্কোৰা পৰাবতঃ।
দক্ষং তে অন্য আ বাতো পৰান্যো বাতু যদ্রপঃ।।^২

অৰ্থাৎ প্ৰত্যক্ষভূত দুই প্ৰকাৰৰ বায়ু সমুদ্ৰ পৰ্যন্ত আৰু সমুদ্ৰৰপৰা বহু দূৰলৈ বৈ থাকে। এক প্ৰকাৰ বায়ুয়ে আমাৰ শৰীৰত বল প্ৰদান কৰে আৰু অন্য প্ৰকাৰে দূষিত পদাৰ্থবিলাক দূৰলৈ পঠিয়াই দিয়ে।

সহস্ৰ বছৰ পূৰ্বেই আমাৰ পূৰ্বজসকলৰ এই জ্ঞান আছিল যে বতাহ কেইবা প্ৰকাৰৰ গেছৰ সংমিশ্ৰণ, যাৰ বেলেগ বেলেগ গুণ আৰু অৱগুণ আছে। ইয়াতেই প্ৰাণবায়ুও আছে, সি জীৱন ধাৰণৰ কাৰণে অত্যন্ত আৱশ্যক। এই বায়ুৰ গৃহতেই অমৰত্বৰ ভাণ্ডাৰ লুকাই আছে। সি আমাৰ জীৱন ধাৰণৰ কাৰণে আৱশ্যক।

পানীয়েই হ'ল পৰিবেশৰ অবিচ্ছেদ্য অঙ্গ। সমস্ত জীৱগণে নিৰন্তৰ পানীৰ ব্যৱহাৰ কৰে। পানী নহ'লে জীৱন অসম্ভৱ। বেদৰ বিশিষ্ট জ্ঞানে পানীৰ সম্বন্ধে এই তথ্য দাঙি ধৰে যে পানী হ'ল ঔষধি গুণেৰে সমৃদ্ধ। আৰোগ্য প্ৰদান কৰোঁতা, আমাৰ সকলো দোষ নিবাৰণ কৰিব পৰা ৰসেৰে আমি পানীৰ দ্বাৰা প্লাবিত হৈ আছো। এই

সম্বন্ধীয় মন্ত্ৰ দ্ৰষ্টব্য —

শংনো দেৱী ৰভিষ্টয়ে আপো ভৱন্তু পীতয়ে
শং মোৰভিষ্ৰন্তু নঃ^৩

এনেকুৱা মন্ত্ৰ অৰ্থবেদতো পোৱা যায়। যথা —

আপো ভদ্রা য়তমিদাপ আসন্নগ্ৰীযোমী বিলতাপ ইস্তাঃ
তীৱো ৰসো মধু পৃচাভৰংগম আ মা প্ৰাণেন
সহ বৰ্চসা গমেত।

ইয়াৰ তাৎপৰ্য এইয়ে যে পৰ্যাপ্ত জল অবিহনে শক্তি আহৰণ সম্ভৱ নহয়। পানীয়েই হ'ল জীৱনৰ আধাৰস্তম্ভ।

মানৱৰ শাৰীৰীক আৱশ্যকতাবিলাক পূৰ্ণ কৰিবৰ কাৰণে ভৌতিক সাধনৰ আৱশ্যকতাবিলাক পূৰ কৰে। মানৱ জীৱনত বৃক্ষৰ মহান যোগদান আছে। প্ৰতিজোপা গছেই হ'ল এক মহান প্ৰয়োগশালা। উপকাৰী হোৱা সত্ত্বেও মনুষ্যই তাক উচ্ছেদ কৰে। ইয়াতকৈ আৰু দুখৰ কথা কিব পাৰে সেয়া সকলোৱে অনুভৱ কৰাৰ সময় আহি পৰিছে। বন সংৰক্ষণৰ উপযোগিতালৈ লক্ষ্য ৰাখিয়েই ভাৰত চৰকাৰে 'বৃক্ষৰোপণ', 'পৰিৱেশ বচাও' আদি কাৰ্যসূচী চলাই গৈছে।

শাৰীৰীক শক্তি আৰু দীৰ্ঘায়ু লাভ কৰাৰ মানসেৰেই ঋষিসকলে সন্ধ্যাবন্দনাত অগ্নিক এক বিশেষ স্থান প্ৰদান কৰে।

সং মাগ্নে বৰ্চসা সৃজ সং প্ৰজয়া সমায়ুষা।

বিদ্যুৰ্মে তাস্য দেৱা ইন্দ্ৰোবিদ্যাংসহ ঋষিভিঃ।।^৪

প্ৰকৃতাৰ্থত বেদত সংকলিত অনেক মন্ত্ৰই হ'ল প্ৰত্যেক তথ্যৰ মৌলিকতাৰ প্ৰমাণ। বিভিন্ন পৰিৱেশ সম্বন্ধীয় বিষয় ঋষি-মুনিসকলে মনন আৰু নিদিধ্যাসনৰ দ্বাৰা আৰু সন্ধ্যা বন্দন আদি ক্ৰিয়াৰদ্বাৰা সম্পাদিত কৰি পৰিৱেশ সজাগতাৰ মহত্বতাৰেই প্ৰমাণ কৰে। বৈদিক ভাৱনাৰাশিক সাকাৰ ৰূপ প্ৰদান কৰিব পাৰিলেই মনুষ্য জীৱনৰ সামূহিক উত্থান সম্ভৱ।

ভাৰতবৰ্ষৰ ঋষি-মুনিসকলে তৎকালীন সমাজৰ সুব্যৱস্থাৰ কাৰণে আৰু মানৱ জীৱনৰ কল্যাণাৰ্থে কৰা বিভিন্ন কাৰ্য, পৰিৱেশৰ মহত্ব, প্ৰকৃতিৰ লগত সান্নিধ্য, সংবেদনশীলতা, আৰোগ্য সম্বন্ধীয় বিশিষ্ট জ্ঞানে বৰ্তমানৰ সমাজকো সুসমৃদ্ধ কৰি তুলিছে। বৰ্তমান আমাৰ কৰিবলগীয়া এটাই যে প্ৰাকৃতিক সম্পদবিলাকৰ সৈতে সামঞ্জস্য বজাই ৰাখি ব্যক্তিগত বিকাশ ঘটোৱা। বৈদিক ধাৰাত প্ৰবাহিত পৰিৱেশ বিজ্ঞান সুখ শান্তিদায়ক, আমি মাত্ৰ সেয়া অনুভৱ কৰিব পাৰিব লাগিব। বেদ নিহিত

পৰিৱেশ বিজ্ঞান বৰ্তমান সময়ত বিশেষভাৱে প্ৰাধান্যযোগ্য। এই প্ৰাচীন সংকল্পনা আৰু শিক্ষাব্যৱস্থা সমাজক জাগ্ৰত কৰি তুলিব পাৰিলেহে সাম্প্ৰতিক কালৰ পৰিৱেশ সজাগতা তথা পৰিৱেশ বিজ্ঞান চৰ্চাই যথার্থ অৰ্থত সাৰ্থক ৰূপ পাব।

উদ্ধৃতি :

- ১। ইশোপনিষদ-২
- ২। ঋকবেদ - ১০.১৮৬
- ৩। ঋগবেদ- ১.১৮৬.৩
- ৪। যজু- ২৭.১১২
- ৫। যজু- ৩৬.১৭
- ৬। ঋগ - ৭.৩৫.৮
- ৭। শুক্লযজুৰ্বেদ-
- ৮। সামবেদ-
- ৯। ঋগবেদ- ১.৮৯
- ১০। ঋগবেদ - ১০.১৩৭.২
- ১১। ঋগবেদ - ১০.৯.৫
- ১২। ঋগবেদ - ১.২৩.২৪

মহীয়সী নাৰী কুন্তী ফুকননী

ড° শশীকান্ত শইকীয়া

বাণিজ্য বিভাগ

অসমৰ প্ৰথমখন মহিলা হাইস্কুলৰ সন্মানেৰে আজিও মূৰ দাঙি সগৌৰৱে থিয় হৈ থকা বিদ্যালয়খনৰ হ'ল ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বালিকা বিদ্যালয়। মন কৰিবলগীয়া যে আজিৰপৰা এশ ডেৰশ বছৰ আগতে নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰতি কোনো গুৰুত্ব দিয়া নহৈছিল। সেই সময়ত নাৰীক কেৱল কীৰ্তন, মহাভাৰত বা ৰামায়ণখন পঢ়িব পৰা হ'লেই ছোৱালী শিক্ষা যথেষ্ট বুলি বিবেচনা কৰা হৈছিল। মহিলাই লিখা-পঢ়া শিকি কি কৰিব, মহিলাই লিখা-পঢ়া শিকি ধন ঘটি খুৱাব নালাগে — এনে মানসিকতা তেতিয়া গঢ়ি উঠিছিল। মহিলাক তেতিয়া ঘৰুৱা কাম-কাজ, বোৱা-কটা, ৰন্ধা-বঢ়া ইত্যাদি কাম-কাজত আৱদ্ধ কৰি ৰাখিছিল। এনে ৰক্ষণশীল অৱস্থাতে ১৮৮৫ চনত ডিব্ৰুগড়ত গঢ়ি উঠিছিল এখন বালিকা বিদ্যালয়। যি সময়ত নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰতি কোনোপধ্যে মনোনিৱেশ কৰা নহৈছিল, নাৰীক সমাজৰ বিভিন্ন অংশৰপৰা আঁতৰাই ৰখা হৈছিল সেই সময়তে গঢ়ি তোলা হৈছিল ৰক্ষণশীলতাৰ বেছ ভাঙি ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী বালিকা বিদ্যালয়খন। ১৮৮৫ চনৰ ২৫ জুনত প্ৰথমে এই বিদ্যালয়খন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় হিচাপে আৰু ১৯০৯ চনত ইয়াক মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়লৈ উন্নীত কৰা হয়। ১৯১৯ চনত বিদ্যালয়খন উচ্চ মাধ্যমিক আৰু ১৯৫৯ চনত উচ্চতৰ মাধ্যমিক বহুমুখী বালিকা বিদ্যালয়লৈ উন্নীত কৰা হয়। ১৮৮৫ চনৰ ২৫ জুনৰপৰা হিচাপ কৰিলে ২০১০ চনৰ ২৫ জুনত এই বিদ্যালয়খনে ১২৫ বছৰ সগৌৰৱে পাৰ কৰিলে। অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ অন্যতম বাটকটীয়া ৰূপে পৰিচিত হৈ পৰা এই বিদ্যালয়খনে এতিয়াও অতীত গৌৰৱ ধৰি ৰাখিবলৈ সক্ষম হৈছে। বিদ্যালয়খনৰপৰা যোৱা ১২৫ বছৰে কিমান গৰাকী ছাত্ৰীক উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰি জীৱনত পোহৰ বিলালে তাৰ কোনো হয়তো সঠিক তথ্য নাই। এনে এখন বিদ্যালয় তথা জ্ঞানমন্দিৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ যোৱাৰ আগতে কুন্তী ফুকননীৰ দৰে বিদুষী শিক্ষা সচেতন মহিলাৰ নাম প্ৰথমেই ল'ব লাগিব। কাৰণ এনে এগৰাকী মহিলাৰ উদ্যমী প্ৰচেষ্টাৰ বাবেই এই নাৰী শিক্ষাৰ জ্ঞান মন্দিৰটো সফলতাৰে দোপত দোপে আগবাঢ়ি গৈছিল।

কুন্তী ফুকননীক আজিও অসমৰ বহু মানুহে ভালদৰে নাজানে বা বহুতে

নামেই শুনা নাই। কিন্তু এই বিদূষী মহিলাগৰাকীয়ে এদিন নাৰী শিক্ষাৰ বাবে অসমত এক নীৰব আন্দোলন চলাইছিল। নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰচলনৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি কুস্তী ফুকননীৰ দৰে মহিলাই বক্ষণশীল নাৰী সমাজখনক আনুষ্ঠানিক শিক্ষা দিবলৈ আগবাঢ়ি আহিছিল। আজিৰপৰা প্ৰায় ১২৫ বছৰ আগতে ডিব্ৰুগড়ত নাৰী শিক্ষাৰ অন্যতম কেন্দ্ৰস্থলৰূপে গঢ়ি তুলিবলৈ আগবাঢ়ি আহিছিল বিশিষ্ট সমাজসেৱী ৰাধানাথ চাংকাকতি, বিষ্ণুৰাম বৰুৱা আৰু সেই সময়ৰ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ আয়ুক্ত গড়ফে চাহাব। ১৮৮৫ চনৰ ২৫ জুনত প্ৰথমে এই বিদ্যালয়খন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় হিচাপে উদ্বোধন কৰাৰ পিছত অৰ্থাৎ সেই সময়ৰ প্ৰখ্যাত বাতৰি কাকত 'ষ্টেট্‌চমেন'ত ১৮৮৫ চনৰ ২৬ জুনত এইবুলি প্ৰকাশ পাইছিল—The Dibrugarh Girls' School was publicly opened in the new building by Mr Godfrey. Many gentlemen and leading merchants were present. Baboo Radhu (sic) Nath Changkakoti, the Secretary read out a report, giving a brief history of the establishment of the School, and Baboo Bistoprosad Baruah gave an interesting and short historical account of the district, pointing out the desire for, and the advantages of female education, The number of girls at present is 23. ইয়েই প্ৰমাণ কৰে যে বিদ্যালয়খন স্থাপনৰ আঁৰত থকা ব্যক্তিজন হ'ল অসমৰ সংবাদপত্ৰ আৰু জাতীয় জীৱনত দেশসেৱক নামেৰে পৰিচিত ৰাধানাথ চাংকাকতি। চাংকাকতিয়ে ডিব্ৰুগড়ৰ পুৰণা আমোলাপট্টীৰ এক সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালত জন্মগ্ৰহণ কৰিছিল। আন্তঃগাঁথনি সুবিধাৰ অবিহনেও এতিয়া ভাবিলে আচৰিত লাগে কেনেদৰে সেই তেতিয়াই এখন বালিকা বিদ্যালয় গঢ়ি তুলিব লাগে বুলি চাংকাকতিৰ মনত প্ৰশ্ন উদয় হৈছিল। অৱশ্যে এই বিদ্যালয়খনত প্ৰথম অৱস্থাত ল'ৰা আৰু ছোৱালী একেলগে পঢ়া-শুনা কৰাৰ সুবিধা দিয়া হৈছিল। পিছত কেৱল ছাত্ৰীৰ বাবে বিদ্যালয়খন শিক্ষাৰ বাট মুকলি কৰা হয়। বিদ্যালয়খনত প্ৰথমে কামৰূপৰ মমতৰাম মেধি নামৰ এজন শিক্ষাবিদে প্ৰথম শিক্ষকতা কৰিছিল। ভাষা আছিল বাংলা। এওঁৰ পাছতেই কুস্তী ফুকননীয়ে আঁত ধৰে। খুব সম্ভৱ কুস্তী ফুকননীয়েই হ'ল ডিব্ৰুগড় বালিকা বিদ্যালয়ৰ প্ৰথম গৰাকী মহিলা প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী। সেয়ে কুস্তী ফুকননীক আজিও নাৰী শিক্ষাৰ বাটকটীয়া বুলি কোৱা হয়। কুস্তী ফুকননীক সেই সময়ত বৰবাইদেউ বুলি সকলোৱে সম্বোধন কৰিছিল। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আদৰ্শ মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়কে ধৰি প্ৰায় ৪০ বছৰ কাল কুস্তী ফুকননীয়ে ছাত্ৰীসকলক শিক্ষা দি কমাৰৰ দৰে ছাত্ৰীসকলক মানুহ কৰি তুলিছিল। কুস্তী ফুকননীৰ শিক্ষাদানৰ কৌশল ছাত্ৰীসকলৰ মাজত গঢ়ি তোলা সম্পৰ্ক আৰু তেওঁৰ ধৈৰ্য আৰু কৰ্মক সন্মান জনাই সকলোৱে তেওঁক বৰবাইদেউ

বুলিছিল আৰু এই বৰবাইদেউ নামৰ মৰমৰ শব্দটো কেৱল বিদ্যালয়খনৰ চৌহদতে আৱদ্ধ নাছিল। বিদ্যালয়খনৰ বাহিৰতো সকলোৱে মাজত সেই সময়ত ডিব্ৰুগড়ত বৰবাইদেউ বুলিলে কুস্তী ফুকননীকে বুজিছিল। বৰবাইদেউৰ জনপ্ৰিয়তাই কুস্তী ফুকননী নামটো তল পৰিছিল। সেই সময়ত কুস্তী ফুকননী ওৰফে বৰবাইদেউৰ চিনাকি ছবিখন আছিল হাতত ছাতিটো আৰু মুগাৰ জাকিট চোলা, মুগাৰ বিহা মেখেলা আৰু কপাহী চাদৰ। সকলোৱে মাজত গুৰু গুস্তীৰ আৰু জীৱনাদৰ্শৰ প্ৰতীক কুস্তী ফুকননীয়ে কেনেদৰে বক্ষণশীল সমাজখনৰ বিপৰীতে নাৰী শিক্ষাৰ অনুষ্ঠানটো গুৰি ধৰিছিল সেই কথা ভাবিলে আজিও অনেকে আচৰিত হয়। কঠোৰ শ্ৰম আৰু মৰ্যাদা সহকাৰে কাম কৰা কুস্তী ফুকননীক আজিও বহুতে পাহৰিব পৰা নাই। আজিও অনেকে স্বীকাৰ কৰে যে কুস্তী ফুকননীৰ দৰে বিদূষী মহিলাগৰাকীয়ে যদি সেই সময়ত ডিব্ৰুগড়ৰ নাৰী শিক্ষাৰ গুৰি নধৰিলেহঁতেন তেন্তে নাৰী শিক্ষাই হয়তো ডিব্ৰুগড়ত এনেদৰে আগবাঢ়িব নোৱাৰিলেহঁতেন।

কুস্তী ফুকননীৰ জন্ম কেতিয়া হৈছিল সেয়া আজিও সঠিক ৰূপত জানিব পৰা হোৱা নাই। অনুমান কৰা হৈছে ১৮৬০/৭০ চনৰ ভিতৰত কোনোবা এদিন এই মহিলাগৰাকী জন্ম হৈছিল। তেখেতে কোনো আনুষ্ঠানিক শিক্ষা লোৱা নাছিল যদিও অনুমান কৰা হৈছে তেওঁ কিছু ঘৰুৱা শিক্ষাৰে শিক্ষিত আছিল। ঘৰতে নিজে বোৱা কাপোৰ পিন্ধিছিল। সেই কাপোৰ কেতিয়াবা বিক্ৰী কৰি ধন আৰ্জিছিল। কুস্তী ফুকননীৰ দেউতাক আছিল লম্বোধৰ ফুকন। তেওঁলোকৰ ঘৰ আছিল ঢকুৱাখনাৰ কোঁৱৰগাঁৱত। দেউতাক লম্বোধৰ ফুকন বৃটিছৰ দিনৰ আৰক্ষী বিভাগৰ এজন দাৰোগা আছিল। কৰ্মসূত্ৰে লম্বোধৰ ফুকন ডিব্ৰুগড়লৈ গুছি আহে আৰু ডিব্ৰুগড়ৰ টেকেলা গাঁৱত বসবাস কৰে। লম্বোধৰ ফুকনে দুগৰাকীক বিয়া কৰাইছিল। প্ৰথমা পত্নীৰ পুত্ৰ সূৰ্য ফুকনৰ বংশধৰ আজিও ডিব্ৰুগড় জিলাৰ খোৱাং হালধীবাৰী অঞ্চলত আছে। আনহাতে, দ্বিতীয়া পত্নীৰ দুগৰাকী বাই-ভনী আছিল। তাৰে এগৰাকী কুস্তী ফুকননী আৰু আন গৰাকীৰ নাম আছিল হেমকান্তি। হেমকান্তিক শিৱসাগৰ জিলাৰ নামতিৰ দেওপানী গোহাঁইগাঁৱৰ লক্ষীকান্ত বৰগোহাঁইয়ে বিয়া কৰাইছিল। লক্ষীকান্ত আছিল মাদুৰীয়াল বৰগোহাঁইৰ ফৈদৰ মোহনচন্দ্ৰ বৰগোহাঁইৰ পুত্ৰ। কুস্তী ফুকননীৰ স্বামীৰ নাম আছিল বাপাৰাম ফুকন। বাপাৰাম ফুকন সেই সময়ৰ এজন সহকাৰী চাৰ্জন আছিল। বিয়াৰ কিছুদিনৰ পিছতে বাপাৰাম ফুকন লক্ষীমপুৰলৈ কৰ্মসূত্ৰে যায়গৈ। ইয়াতে মেলেৰিয়াত আক্ৰান্ত হোৱাত তেওঁক ডিব্ৰুগড়লৈ লৈ আনে। শালপতিয়েক লক্ষীকান্ত বৰগোহাঁইয়ে। কিন্তু বাপাৰাম ফুকন আৰোগ্য নহ'ল। চিকিৎসা লৈ থকা অৱস্থাতে তেওঁৰ মৃত্যু হয়। স্বামী বাপাৰাম ফুকন মৃত্যু হোৱাৰ পিছত কুস্তী ফুকননীয়ে বায়েক হেমকান্তিৰ লগতে ডিব্ৰুগড়ত

থাকিবলৈ লয়। তেনে অৱস্থাতে কুন্তী ফুকননী ডিব্ৰুগড়ত নতুনকৈ প্রতিষ্ঠা হোৱা বালিকা বিদ্যালয়খনৰ স'তে জড়িত হৈ পৰে। সেই সময়ত বিদ্যালয়খনত কুন্তী ফুকননীৰ লগতে এগৰাকী বাংলাভাষী শিক্ষয়িত্ৰীয়েও বিদ্যালয়খনত শিক্ষাদান কৰিছিল বুলি জনা যায়। খুব কম বয়সতে বৈধব্য জীৱন লাভ কৰা কুন্তী ফুকননীয়ে বংশশীল সমাজখনৰ বিৰুদ্ধে নিৰৱে আন্দোলন চলাইছিল। ফুকননীৰ ভিনিয়েক লক্ষীকান্ত বৰগোহাঁয়ে সেই সময়ত অসমত প্ৰথম স্থাপন কৰা ডিব্ৰু ছৈখোৱা ৰে'লৱেত চাকৰি কৰিছিল। উল্লেখ্য যে বিবাহিত জীৱন আধৰুৱা হ'লেও কুন্তী ফুকননীয়ে তেওঁৰ বায়েকৰ সন্তান কেইটিকে নিজৰ পুত্ৰ-কন্যাৰ দৰে লালন-পালন কৰিছিল। ইয়াৰ মাজতে তেওঁ পাইছিল সাংসাৰিক সুখ। বায়েকৰ লগতে তেওঁৰ মৰমত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা ভাগিন-ভাগিনীসকল হ'ল- বিপিন বৰগোহাঁই, বসন্ত কুমাৰ বৰগোহাঁই, স্বৰ্ণলতা বুঢ়াগোহাঁই আৰু হিৰণ্য গগৈ। বৰ্তমানৰ কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰী বিজয় কৃষ্ণ সন্দিকৈৰ পিতৃ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈয়ে ডাঙৰ ভাগিনী স্বৰ্ণলতা বুঢ়াগোহাঁইক বিয়া কৰাইছিল। আনহাতে বৰ্তমান অসমৰ আইনমন্ত্ৰী প্ৰণৱ গগৈৰ মাতৃ হিৰণ্য গগৈ। কুন্তী ফুকননীৰ শিক্ষাৰ পৰশত জীৱনত পোহৰ লাভ কৰিছিল গৌৰীপ্ৰভা চলিহা, নৰ্মদা চৌধুৰী, ৰাজবালা দাস, সুপ্ৰভা দাস, সুৰবালা দাস, প্ৰিয়লতা কাকতি, কুঞ্জলতা গগৈৰ দৰে বিদূষী আৰু সংস্কৃতিবান মহিলাসকল। এইসকলে কুন্তী ফুকননীৰ বিষয়ে বহু কথাই লিখি থৈ গৈছে। বৰদৈচিলা আলোচনীত কুন্তী ফুকননীয়ে কৰা বিশিষ্ট সমাজকৰ্মৰ বাবে ফটো প্ৰকাশ পোৱাৰ লগতে তেওঁৰ জীৱনৰ বিভিন্ন দিশ আলোকপাত কৰা হৈছিল। কুন্তী ফুকননীৰ বিষয়ে নিজৰাৰ কবি শৈলধৰ ৰাজখোৱাই যেনেদৰে এগৰাকী আদৰ্শ নাৰী বুলি আত্মজীৱনীত উল্লেখ কৰি গৈছে। তেনেদৰে আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালাও তেওঁৰ আৱাহনৰ পাতত অসমীয়া বিদূষী নাৰী বুলি উল্লেখ কৰি গৈছে। উল্লেখ্য যে সেই সময়ত কুন্তী ফুকননীয়ে কেৱল শিক্ষাদান কৰিয়েই সময় পাৰ কৰিছিল তেনে নহয় তেওঁ বিজুলী, বাঁহী, চেতনা আদি কাকততো বহু মূল্যবান প্ৰবন্ধ-নিবন্ধ লিখিছিল। ১৯৫৬ চনৰ ৬ আগষ্টত এই বিদূষী মহিলাগৰাকী ৭৬ বছৰত পৰলোকলৈ গমন কৰে। মৃত্যুৰ আগমুহূৰ্তলৈকে অৰ্থাৎ অৱসৰৰ ৩২ বছৰ পৰ্যন্ত তেওঁ চৰকাৰী পেঞ্চন লাভ কৰিছিল। মৃত্যুৰ এমাহমানৰ আগতে হঠাতে ঘৰত পিছলি পৰি ভৰিৰ হাড় ভাঙিছিল। ইয়াৰ পিছত তেওঁক অসম মেডিকেল কলেজলৈ নিয়া হয় আৰু তাতে তেওঁৰ মৃত্যু হয়। স্মৰ্তব্য যে কুন্তী ফুকননীৰ মৃত্যুৰ বাতৰিটো অসম ট্ৰিবিউন, অসমবাণীকে ধৰি বিভিন্ন বাতৰি কাকতত তেতিয়া প্ৰকাশ পাইছিল। অসমৰ মহিলা শিক্ষাৰ বাটকটীয়া তথা অসমৰ প্ৰথমখন মহিলা হাইস্কুলৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ স'তে ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত সংস্কৃতিবান মহিলা কুন্তী ফুকননী অসমীয়া জাতীয় জীৱনত সদায়ে স্মৰণীয় হৈ ৰ'ব।

জীৱনশৈলী শিক্ষাৰ আৱশ্যকতা

প্ৰশান্ত কুমাৰ বৰা
অৰ্থনীতি বিভাগ

আমাৰ পৰম্পৰাগত আনুষ্ঠানিক শিক্ষা ব্যৱস্থা কেৱল পাঠ্যপুথিৰ বিদ্যায়তনিক পৰিধি বা ক্ষেত্ৰখনৰ মাজতে পৰিসীমিত। দেশৰ গৰিষ্ঠসংখ্যক শিক্ষানুষ্ঠানে এক সুনিৰ্দিষ্ট পাঠ্যক্ৰমৰ আওতাত শিক্ষা প্ৰদান কৰি একো একোজন শিক্ষাৰ্থীৰ বিদ্যায়তনিক দিশৰ পাৰদৰ্শিতাৰ ভিত্তিত একোখন প্ৰমাণ পত্ৰ প্ৰদান কৰি তথাকথিত সু-শিক্ষিত নাগৰিক হিচাবে গঢ় দিয়া বুলি দাবী কৰিলেও প্ৰকৃততে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মানসিক আৰু বৌদ্ধিক দিশৰ সৰ্বাঙ্গীন উৎকৰ্ষ সাধন কৰিব পাৰিছেনে নাই সেই কথা ফাঁহিয়াই চোৱাৰ সময় আহি পৰিছে। বৰ্তমান প্ৰতিযোগিতা আৰু ব্যক্তিগতকৰণৰ যুগত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে পাঠ্যপুথিৰ সুনিৰ্দিষ্ট জ্ঞানৰ লগতে বাস্তৱিক জীৱনৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত পাৰদৰ্শিতা অৰ্জন কৰাটো অতীব প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। সকলো দিশতে দেখা দিয়া পৰিৱৰ্তনৰ ধামখুমীয়াত নিজকে উপযুক্তভাৱে গঢ়ি তুলিবলৈ হ'লে সুস্থ জীৱন শৈলীৰ শিক্ষা আহৰণ কৰাৰ ওপৰত বৰ্তমানৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাই গুৰুত্ব দিব লাগিব। একোজন শিক্ষাৰ্থীক নিম্ন স্তৰৰ পৰা সময়োপযোগী শিক্ষাৰে প্ৰকৃতভাৱে শিক্ষিত কৰি নিজৰ পাৰদৰ্শিতাৰ ভিত্তিত কৰ্মসংস্থাপন পাবৰ যোগ্য ব্যক্তি কৰি তোলাৰ লগতে সুস্থ সবল সমাজ গঠনত অৰিহণা যোগাব পৰাকৈ গঢ় দিবলৈ হ'লে পুথিগত অধ্যয়নৰ যোগেদি আহৰণ কৰা জ্ঞানৰ লগতে জীৱন শৈলীৰ শিক্ষা প্ৰদান কৰাটো অতি প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে।

প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়ে জন্মগতভাৱেই হওক বা একোটা নিৰ্দিষ্ট পৰিৱেশৰ বশৱৰ্তী হৈ স্বভাৱসুলভভাৱে আহৰণ কৰা অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিতেই হওক, কিছুমান বিশেষ গুণ বা দক্ষতা আহৰণ কৰি এক সুনিৰ্দিষ্ট গতি পথেৰে জীৱনটোক আগুৱাই নিয়ে। অৰ্থাৎ প্ৰত্যেকেই একোটা জীৱন শৈলীৰে নিজৰ জীৱনটোক পৰিৱৰ্তিত পৰিস্থিতিৰ লগত খাপ খোৱাকৈ গঢ় দিয়াৰ প্ৰচেষ্টা কৰে। এই ক্ষেত্ৰত পৰিয়াল, বন্ধু-বৰ্গ,

সহপাঠী, সমাজ ব্যৱস্থা, প্ৰচাৰ মাধ্যম আদি উপাদানবোৰেও ব্যক্তি জীৱনত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে। তথাপি প্ৰত্যেকে নিজকে উপযুক্তভাৱে গঢ় দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত সফলতাৰে নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আনকি প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰাৰ পিছতো পৰিৱেশ-পৰিস্থিতি সাপেক্ষে অনেক প্ৰত্যাহ্বান আৰু সমস্যাৰ মুখামুখি হ'ব লগাত পৰে। কাৰণ মানুহৰ গোটেই জীৱন পৰিক্ৰমা এনে কিছুমান জটিল সন্ধিক্ষণৰ মাজেৰে অতিবাহিত কৰিব লাগে যিবোৰ মোকাবিলা কৰিবলৈ কিছুমান বিশেষ ধৰণৰ দক্ষতা বা গুণ আহৰণ কৰিব লগা হয়। জীৱনটোক এক সুনিৰ্দিষ্ট গতি পথেৰে আগুৱাই নি সফলতাৰ শিখৰত আৰোহণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত যিবোৰ বিশেষ গুণ বা দক্ষতাই আমাক অদৃশ্যভাৱে সততে সহায় কৰে সেই গুণাৱলীয়েই হৈছে জীৱন শৈলী বা Life Style. W.H.O. ৰ মতে “Life skills are the abilities for adaptive and positive behaviours that enable individuals to deal effectively with the demands and challenges of everyday life.” অৰ্থাৎ পৰিস্থিতি সাপেক্ষে নমনীয় চিন্তাধাৰাৰে নিজকে উপযুক্ত কৰি তোলাৰ লগতে ইতিবাচক চিন্তাৰে জটিল পৰিস্থিতিসমূহক একো একোটা সুযোগ হিচাবে গ্ৰহণ কৰিব পৰা সক্ষমতাসমূহেই হৈছে জীৱন শৈলী।

প্ৰচলিত আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ পাঠ্যক্ৰমত জীৱন শৈলী সম্পৰ্কে শিক্ষা আহৰণৰ ব্যৱস্থা বাস্তৱিকতে নাই যদিও কৈশোৰ কালৰপৰা নিৰৱচ্ছিন্ন জীৱন শৈলীৰ শিক্ষা আহৰণ কৰিব পাৰিলেহে সুস্থ জীৱন-যাপনৰ যোগেদি জীৱনটোক অধিক উপভোগ্য কৰি তোলাৰ কৰ্মক্ষেত্ৰক সফলতাৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰি। সৰ্বোপৰি এনে সুস্থ জীৱন শৈলীৰ অভ্যাসে সমাজ জীৱনৰ হিত সাধন কৰি সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰ সমাজ গঠনত সহায় কৰিব। বৰ্তমান প্ৰজন্মৰ মাজত যিধৰণৰ উচ্ছৃংখলতা, অপৰাধ প্ৰৱণতা, নিচাসক্তি তথা উগ্ৰ মানসিকতা আদি গা কৰি সমাজ জীৱন কলুষিত কৰি তুলিছে, এইবোৰ ব্যাধি প্ৰশমনৰ ক্ষেত্ৰত জীৱন শৈলীৰ শিক্ষা আহৰণে নিশ্চয় প্ৰভুত বৰঙনি যোগাব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

W.H.O. ই যিকেইটা মূল জীৱন শৈলীৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি সেইবোৰ ব্যৱহাৰিক জীৱনত অনুশীলনৰদ্বাৰা জীৱনটো অধিক অৰ্থপূৰ্ণ আৰু সফল হোৱাৰ মূল উপায় হিচাবে চিহ্নিত কৰিছে। সেই বিষয়ে এটি চমু আভাস দাঙি ধৰিবলৈ এই লেখাৰ যোগেদি প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

১. আত্ম সচেতনতা (Self Awareness) : আত্ম সজাগতাৰ সংক্ষিপ্ত অৰ্থ হ'ল ব্যক্তি একোজনৰ নিজস্ব ব্যক্তিত্ব সম্পৰ্কে কৰা আত্ম উপলব্ধি বা আত্ম

বিশ্লেষণ। নিজৰ অস্তিত্ব বা পৰিচয় সম্পৰ্কে নিজে ধাৰণা কৰিব পৰা গুণেই হ'ল আত্ম সচেতনতা। ব্যক্তিৰ নিজা স্বভাৱ-চৰিত্ৰ, ইতিবাচক কিম্বা নেতিবাচক দিশ, সবলতা-দুৰ্বলতা, পচন্দ-অপচন্দ, আবেগ-অনুভূতি, ভয়-ভীত, আশা-আকাংক্ষা, লক্ষ্য, প্ৰয়োজন আদি বিভিন্ন মানবীয় অনুভূতি সম্পৰ্কে নিজে অৱগত হোৱাজনহে আত্ম সচেতন ব্যক্তি বুলি ক'ব পাৰি। ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজন গভীৰ অন্তৰ্দৰ্শন, আত্মবিশ্লেষণ, আত্মবিশ্বাস, আত্মনিয়ন্ত্ৰণ আদি। এনে অনুভূতিবোৰ নিজে সকলো সময়তে বিচাৰ কৰি চোৱাটো কষ্টসাধ্য যদিও এই উপাদানবোৰৰ সমাহাৰেহে এজন ব্যক্তিক আত্মসচেতন কৰি তুলিব পাৰে। যাৰ গুণত নিজকে এজন পূৰ্ণাংগ ব্যক্তি হিচাপে পৰিচয় দিবলৈ সক্ষম হোৱাৰ লগতে আন আন জীৱনশৈলীবোৰ নিজৰ জীৱনত অনুশীলন কৰিবলৈ সক্ষম কৰি তোলে। নিজৰ ইতিবাচক দিশ সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব পাৰিলে আত্মবিশ্বাস আৰু আত্মসন্তুষ্টি বাঢ়ি যোৱাৰ দৰে ব্যক্তি জীৱনৰ নেতিবাচক দিশ বা দুৰ্বলতাসমূহ নিজে অনুধাৱন কৰিব পাৰিলেও সেইবোৰ নিৰাকৰণৰ চেষ্টা কৰি সৎ ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী হ'ব পাৰি।

২. সমমৰ্মিতা (Empathy) : আন কোনো ব্যক্তিয়ে সন্মুখীন হোৱা সমস্যা বা পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি সংবেদনশীল হোৱাৰ সক্ষমতা, তেওঁৰ দুঃচিন্তা, ব্যগ্ৰতা, ভয়ভীত, প্ৰয়োজন আদি সম্পৰ্কে উপলব্ধি কৰিব পৰা গুণৰ সমষ্টিয়েই হ'ল সমমৰ্মিতা। “Empathy is the ability to understand and share the feelings of another.” সমগ্ৰ বিশ্ব তথা মানৱ জাতি সমমৰ্মিতা অবিহনে বৰ্তি থকাটো অসম্ভৱ। প্ৰত্যেকেই ব্যক্তি স্বাৰ্থৰ উদ্ভূত থাকি ভাতৃত্ববোধ আৰু মানৱতাৰ আদৰ্শৰে বাট বুলিলেহে জীৱনৰ প্ৰকৃত মহত্ব উপলব্ধি কৰিব পৰা যাব। এই জীৱন শৈলীৰ মহত্ব অনুধাৱন কৰিব পাৰিলেহে পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক আৰু বান্ধোন সুদৃঢ় হোৱাৰ লগতে শান্তি-সম্প্ৰীতিৰ এনাজৰীডাল অধিক কটকটীয়া হ'ব। যদি সমমৰ্মিতাৰ অভাৱ ঘটে তেন্তে পৰস্পৰৰ মাজত দন্দ-খৰিয়াল, যুদ্ধ-বিগ্ৰহ, সংঘাত, ঘৃণা, বিদ্ৰোহ আদি দানবীয় ক্ৰিয়া-কলাপে সুখময় জীৱন-যাপনৰ পথ ৰুদ্ধ কৰিব। সকলো ব্যক্তি নিজস্ব চিন্তাধাৰা, বিচাৰ-বিবেচনাৰ দিশৰ পৰা এজন আনজনৰ পৰা সম্পূৰ্ণ পৃথক। এনে পৃথক মনৰ অধিকাৰী ব্যক্তি এজনক বুজিবলৈ কৰা চেষ্টা বা তেওঁক সহজভাৱে গ্ৰহণ কৰা, প্ৰশংসা কৰা, তেওঁৰ প্ৰতি সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰাৰ চেষ্টাই হৈছে সমমৰ্মিতা। নিজকে আনৰ মনোজগতত আৱিষ্কাৰ কৰি আনৰ আবেগ-অনুভূতি, সুখ-দুখ, উদ্বেগ, ভয় আদিৰ অংশীদাৰ হ'বলৈ ইচ্ছাশক্তি থকা ব্যক্তি এজনৰ আচৰণতহে সমমৰ্মিতা গুণ প্ৰকাশ পায়।

৩. সমালোচনাত্মক চিন্তা (Critical Thinking) : আমাৰ ঘটনা বহুল দৈনন্দিন জীৱনত সন্মুখীন হোৱা ঘটনা পৰিঘটনাৰ ভিত্তিত আহৰণ কৰা জ্ঞান বা অভিজ্ঞতাৰ নিৰ্মোহ তথা যুক্তিনিষ্ঠ বিচাৰৰ ভিত্তিত সেইবোৰৰ সত্যতা আৰু গ্ৰহণযোগ্যতাৰ নিখুঁতভাৱে ভিন্ন দৃষ্টিভংগীৰে পৰ্যালোচনা কৰিব পৰা সক্ষমতা আহৰণ কৰাটো আন এক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱন শৈলী। কোনো বিশেষ পৰিস্থিতি বা সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'লে ইয়াৰ কাৰণ উদ্ঘাটন কৰাৰ লগতে গ্ৰহণযোগ্য সমাধানৰ পথ অন্বেষণ কৰিব পৰা ক্ষমতা থাকিলেহে প্ৰাত্যহিক জীৱনৰ নানা সমস্যা, প্ৰত্যাহ্বান আদি অতিক্ৰম কৰিব পৰা যায়। আমি সম্পন্ন কৰা সকলো কাম-কাজৰ সফল পৰি সমাপ্তি নিৰ্ভৰ কৰে আমাৰ সুস্থ আৰু সমালোচনামূলক চিন্তাধাৰাৰ ওপৰত। জীৱনৰ কোনো গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়ৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ সময়ত বিভিন্ন দিশ সম্পৰ্কে আঁতিগুৰি মাৰি চিন্তা কৰিব পাৰিলে সঠিক সময়ৰ সঠিক সিদ্ধান্তই জীৱনৰ কৃতকাৰ্যতাৰ পথ প্ৰদৰ্শিত কৰিব।

৪. সৃষ্টি ধৰ্মী চিন্তা (Creative Thinking) : প্ৰত্যেক ব্যক্তিকে কম বেছি পৰিমাণে সৃজনশীল মন এটা থাকে। কোনো বিষয় বস্তু সম্পৰ্কে কল্পনা কৰি ইয়াৰ বাস্তৱ ৰূপ দিয়া নাইবা তাক অধিক উদ্ভাসিত কৰা সক্ষমতাই হৈছে সৃজনশীলতা। সৃষ্টিশীল মনৰ অধিকাৰী ব্যক্তিয়েহে পৰিৱৰ্তন সাধনৰ যোগেদি কোনো বিশেষ পৰিস্থিতিক নাইবা প্ৰচলিত ধ্যান-ধাৰণাক নৱৰূপ দিয়াৰ অৱকাশ বিচাৰি পায়। প্ৰাত্যহিক জীৱনৰ কোনো ঘটনা, পৰিস্থিতি নাইবা সমস্যাক ভিন্ন দৃষ্টিকোণৰ পৰা পৰ্যবেক্ষণ কৰাৰ পিছত সৰ্বোত্তম বিকল পথ অন্বেষণ কৰি সমস্যা সমাধানৰ সক্ষমতা আহৰণ কৰিব পাৰিলে যি কোনো সমস্যাকে একোটা সুযোগ হিচাপে গণ্য কৰি সুফল লাভ কৰিব পাৰি।

৫. সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ (Decision Making) : বিভিন্ন বিকল্পৰ মাজৰ পৰা আটাইতকৈ উপযোগী বুলি ভবা বস্তু এটা চূড়ান্ত ভাৱে নিৰ্বাচন কৰিবৰ কাৰণে চলোৱা মানসিক প্ৰক্ৰিয়াই হৈছে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ। কোনো এটা বিষয়বস্তুৰ বেলিকা খব-খেদাকৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা যিদৰে অনুচিত, সেইদৰে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ প্ৰক্ৰিয়া অধিক বিলম্ব কৰাও ক্ষতিকৰক হ'ব পাৰে। প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ জীৱনৰ কোনো গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাত সিদ্ধান্ত লওঁতে মানসিক অন্তৰ্দ্বন্দ্বই ক্ৰিয়া কৰাটো স্বাভাৱিক। আসি সকলোৱেই যিহেতু একো একোটা পৰিস্থিতিৰ দাস, সেয়ে সময়োচিতভাৱে সঠিক সিদ্ধান্ত লোৱাৰ ক্ষেত্ৰত পৰিস্থিতিৰ পৰ্যালোচনা কৰি চোৱা অতীব প্ৰয়োজন। “A good decision would be one whose outcome would be positive and beneficial”, গতিকে সঠিক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিব পৰাটো জীৱনৰ প্ৰয়োজনীয় দিশ।

৬. সমস্যা সমাধান (Problem Solving) : মানুহৰ জীৱনত সমস্যাৰ অন্ত নাই। প্ৰকৃততে সমস্যাবিহীন জীৱন অৰ্থপূৰ্ণ নহয়। কোনো সমস্যা উদ্ভৱ হ'লে মানসিক অস্থিৰতাই সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত জটিলতাহে সৃষ্টি কৰে। সমস্যা সমাধানৰ নৈপুণ্যতা গুণ অৰ্জন কৰিব পাৰিলে যিকোনো সমস্যা হেলাৰঙে গ্ৰহণ কৰি ইতিবাচক দৃষ্টিভংগীৰে সমাধানৰ পথ সুগম কৰি তোলে। এই জীৱনশৈলী আয়ত্ব কৰিব পাৰিলেহে যি কোনো সমস্যাকে সুযোগ হিচাপে গ্ৰহণ কৰি সেই সমস্যাৰ গৰাহৰ পৰা নিজকে উদ্ধাৰ কৰি জীৱনটোৰ সফলতাৰে আগুৱাই নিব পাৰি।

৭. ফলপ্ৰসূ যোগসূত্ৰ (Effective Communication) : সামাজিক প্ৰাণী হিচাপে আমাৰ প্ৰত্যেকৰে ইজনে সিজনৰ লগত বিভিন্ন মাধ্যমেৰে যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰাৰ এক প্ৰবৃত্তি আজন্মভাৱে থাকে। ইয়াৰ অধিক ফলপ্ৰসূ কৰি তুলিব পৰা গুণৰ অধিকাৰী হ'লেহে পৰস্পৰৰ লগত নিজৰ মতাদৰ্শ, ধ্যান-ধাৰণা সৌদাহ্য পূৰ্ণভাৱে বিনিময় কৰা সম্ভৱ নাইবা পৰস্পৰৰ লগত ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্ক গঢ়ি তুলিব পাৰি। নিজ কৰ্মক্ষেত্ৰত সামাজিক বা ৰাজহুৱা জীৱনত সু-সম্পৰ্ক স্থাপনৰ যোগেদি কৰ্তব্য সম্পাদন কৰাৰ বেলিকা ফলপ্ৰসূভাৱে যোগসূত্ৰ ৰক্ষা কৰিব পৰাকে নিজকে গঢ় দিয়াৰ দক্ষতা অৰ্জন কৰাটো অত্যন্ত জৰুৰী। এই জীৱনশৈলী আয়ত্ব কৰি ইয়াক ব্যৱহাৰিক জীৱনত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰিলেহে ভিন্ন পৰিবেশত নিজকে অৰ্থপূৰ্ণভাৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰি।

৮. আন্তঃ ব্যক্তি সম্পৰ্ক (Inter-personal Relationship) : পৰস্পৰৰ প্ৰতি থকা সন্দ্ভাৱনা, আস্থা, সহযোগিতা, আদৰ, বুজা-পৰা আদি গুণৰাজিয়ে পৰস্পৰৰ মাজৰ সম্পৰ্ক মধুৰ আৰু গাঢ় কৰি তুলিব পাৰে। পিতৃ-মাতৃ, ভাই-ভনী, সহপাঠী, সহকৰ্মী, বন্ধুবৰ্গ আদিৰ লগত গঢ় লৈ উঠা মধুৰ সম্পৰ্কই জীৱনৰ বিভিন্ন স্তৰত অনাবিল আনন্দই জীৱনটোক অধিক উপভোগ্য কৰি তোলে। সুখ-দুখ, হৰ্ষ-বিষাদ আদি মুহূৰ্তবোৰত এজনে আনজনৰ সমভাগী হ'ব পাৰিলেহে বাস্তৱগুৰুৰ জীৱনৰ প্ৰতিটো মুহূৰ্ত ভালকৈ অতিবাহিত কৰিব পাৰি। নিঃসংগ জীৱনৰ প্ৰতিটো মুহূৰ্ত বিভিন্ন অহেতুক চিন্তা-ভাৱনাই ভাৰাক্ৰান্ত কৰি তোলে। ইয়াৰ পৰা নিজকে আঁতৰাই ৰখাৰ একমাত্ৰ উপায় হ'ল ভিন্নজনৰ লগত ভিন্ন ধৰণে গঢ়ি তোলা সু-সম্পৰ্ক। সম্পৰ্ক ৰহিত জীৱনত পূৰ্ণতা প্ৰাপ্তি কেতিয়াও সম্ভৱ নহয়।

৯. আবেগ প্ৰশমন (Coping with Emotion) : আবেগ হৈছে কোনো ঘটনা সম্পৰ্কে প্ৰকাশকৰা দৈহিক তথা মানসিক প্ৰতিক্ৰিয়া। প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়ে

শিশু কালৰ পৰাই আবেগৰ বশবৰ্তী হোৱাটো অৱধাৰিত। কিন্তু প্ৰত্যেকেই কেতিয়া আৰু কেনেদৰে এই আবেগ প্ৰকাশ কৰা উচিত বা কি উপায়েৰে আবেগ প্ৰশমন কৰা উচিত সেই কথা অৱগত হ'ব পাৰিলেহে সুস্থ জীৱন-যাপন কৰিব পাৰিমহঁক। নিজৰ লগতে আনৰ আবেগ-অনুভূতি উপলব্ধি কৰিবলৈ যত্ন কৰা, আবেগৰ বশবৰ্তী হৈ নিজ আচৰণত হোৱা পৰিৱৰ্তন প্ৰত্যক্ষ কৰা আৰু কোনো বিশেষ মুহূৰ্তত নিজকে পৰিস্থিতিৰ মুখামুখি হ'ব পৰাকৈ প্ৰস্তুত কৰি তোলাৰ জীৱন শৈলী আহৰণ কৰিব পাৰিলেহে সফল আৰু সুখী জীৱনৰ গৰাকী হ'ব পৰা যাব।

১০. চাপ পৰিচালন (Stress Management) : প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়ে কম বেছি পৰিমাণে সময়-পৰিস্থিতি সাপেক্ষে মানসিক চাপৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হোৱাটো এক সাধাৰণ পৰিঘটনা। অৱশ্যে ব্যক্তিভেদে চাপৰ কাৰণ আৰু মাত্ৰাও ভিন ভিন হোৱা স্বাভাৱিক। বৰ্তমান ভোগবাদী আৰু প্ৰতিযোগিতামূলক সমাজ ব্যৱস্থাত চাপৰ প্ৰাবল্য অতিমাত্ৰা হোৱা পৰিলক্ষিত হয়। কিন্তু অতি মাত্ৰা চাপৰ ফলত ব্যক্তিৰ দৈহিক আৰু মানসিক উভয় দিশৰে ক্ষতি হৈ সুস্থ জীৱন-যাপনৰ ক্ষেত্ৰত অন্তৰায় হোৱা দেখা যায়। এনে ক্ষতিকাৰক চাপ পৰিচালনাৰ সৰ্বোত্তম উপায় হ'ল চাপ কিয় আৰু কোনসময়ত বৃদ্ধি হৈছে তাক সঠিকভাৱে নিৰূপণ কৰা। চাপ প্ৰশমনৰ যোগেদি নিজকে সকাহ দিয়া কেইটামান উপায় হ'ল - দীঘলীয়া শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ সহায় লোৱা, ব্যায়ামৰ আশ্ৰয় লোৱা, হাঁহা আৰু শাৰীৰিক আৰাম কৰা ইত্যাদি। এনেবোৰ সহজ অভ্যাস গঢ়ি তুলিব পাৰিলে সততে সন্মুখীন হোৱা চাপৰপৰা মুক্ত হৈ এক সুখময় জীৱন অতিবাহিত কৰিব পাৰি।

Reference.

1. Facilitations Manual on Enhancing Life Skills, RGNIYD
2. Life Skill Education - Training Module (2005) -Sandhan.

শংকৰাচাৰ্যৰ মোহমুদগৰ

অদিতি বৰুৱা

সংস্কৃত বিভাগ

‘মোহমুদগৰ’ শংকৰাচাৰ্য বিৰচিত এখনি ভক্তি গীতিকাৱ্য। সংস্কৃত সাহিত্যৰ এক অনবদ্য উপাদান হৈছে গীতিকাৱ্য। গীতিময় ৰূপত অন্তৰৰ ভাব, অনুভূতি প্ৰকাশিত হয় এই গীতিকাৱ্যৰ যোগেদিয়েই। এই কাব্যত মধুৰপদ, সংগীতময় ছন্দ, নীতি, বৈৰাগ্য, ভক্তি, শৃঙ্গাৰ, প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য আদিৰ সুন্দৰ চিত্ৰায়ণ দেখিবলৈ পোৱা যায়।

সংস্কৃত গীতিকাৱ্য প্ৰধানকৈ দুই প্ৰকাৰৰ — স্তোত্ৰকাব্য বা ভক্তিকাৱ্য আৰু শৃঙ্গাৰ কাব্য বা সন্দেশ কাব্য। যি কাব্যত হৃদয়ৰ ভক্তি বিশেষভাৱে প্ৰকাশিত হয়, সেয়া স্তোত্ৰকাব্য বা ভক্তি কাব্য আৰু যি কাব্যত শৃঙ্গাৰভাৱে প্ৰাধান্য লাভ কৰে সেয়া শৃঙ্গাৰকাব্য বা সন্দেশ কাব্য। এই আলোচনাত শংকৰাচাৰ্য বিৰচিত ভক্তিকাৱ্য ‘মোহমুদগৰ’ কাব্যৰ বিষয়ে আলোকপাত কৰিবলৈ বিচৰা হৈছে।

সংস্কৃত ‘ভজ’ ধাতুৰপৰা ভক্তি শব্দৰ উৎপত্তি হৈছে। কাব্যৰ নৱৰসৰ অন্যতম হৈছে শান্ত ৰস আৰু এই শান্ত ৰস আৰু ভক্তি পৰস্পৰ পৰিপূৰক। ভক্তিয়ে অন্তৰত শান্ত ৰসৰ উৎপন্ন কৰে। ‘মোহমুদগৰ’ এখনি চুটি ভক্তিগীতি কাব্য। ইয়াৰ শ্লোকসংখ্যা সংস্কৰণ ভেদে আঠাইছৰপৰা ত্ৰিশ।

অদ্বৈত বেদান্ত দৰ্শনৰ প্ৰতিষ্ঠাপক শংকৰাচাৰ্য ইয়াৰ ৰচয়িতা। অতিকৈ চুটি এই গ্ৰন্থখন সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ মাজতেই জনপ্ৰিয়। সেয়ে হ'লেও এই গ্ৰন্থখনি দাৰ্শনিক তত্ত্বৰ ভঁৰাল স্বৰূপ। ‘ভজগোবিন্দম’ এই পদটিৰ পুনৰুক্তিয়ে গ্ৰন্থখনিক ‘মোহমুদগৰ’তকৈ ‘ভজগোবিন্দম’ হিচাপেহে পাঠক সমাজৰ মাজত জনপ্ৰিয় কৰি তুলিছে। সংসাৰৰ মায়া-মোহমোহৰূপী অজ্ঞানতাক দূৰ কৰিবৰ বাবে মুদগৰ বা দণ্ডৰূপী নীতিৰে এই গ্ৰন্থখনি পৰিপূৰ্ণ। বেদান্ত দৰ্শনৰ মূল তত্ত্ব ‘ব্ৰহ্ম সত্য জগন্নিথ্যা’ক সহজ সৰল ভাষাত প্ৰতিপাদ্য কৰাই এই গ্ৰন্থখনিৰ মূল উদ্দেশ্য।

‘দ্বাদশপঞ্জৰিকা স্তোত্র’ আৰু ‘চপটিপঞ্জৰিকা স্তোত্র’ৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে এটা কাহিনী প্রচলিত হৈ আহিছে। পুৰা গঙ্গাস্নান কৰিবলৈ যোৱা শংকৰাচাৰ্যই এদিন এজন ব্ৰাহ্মণক ব্যাকৰণৰ কঠিন সূত্র পঢ়ি থকা শুনি চিন্তা কৰিলে যে ভগৱানক আৰাধনা কৰিবলগীয়া সময়ত ব্যাকৰণৰ সূত্র মুখস্থ কৰাটো উচিত নহয়। এই চিন্তাৰেই ফলশ্ৰুতি ‘চপটিপঞ্জৰিকা স্তোত্র’। এই কাব্যখনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ যাওঁতে ড° ৰাজেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাদেৱে সম্পাদনা কৰা ‘মোহমুদ্গৰ’ গ্ৰন্থখনকেই আধাৰ গ্ৰন্থ হিচাপে লোৱা হৈছে। তথাপিও শ্ৰী শৰৎ চন্দ্ৰ চক্ৰৱৰ্তীদেৱে প্ৰকাশ কৰা ‘শংকৰাচাৰ্যৰ গ্ৰন্থাৱলী’ৰ ওপৰতো চকু ফুৰোৱা হৈছে। অৱশ্যে ‘শংকৰাচাৰ্যৰ গ্ৰন্থাৱলী’ৰ সম্পাদনা কোনে কৰিছে সেই বিষয়ে কোনো উল্লেখ পোৱা নাযায়। ড° ৰাজেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাদেৱে স্বামী চিন্ময়ানন্দ আৰু টি এম পি মহাদেৱন সম্পাদিত ‘ভজ গোবিন্দম’, স্বামী সিদ্ধানন্দ সম্পাদিত ‘মোহমুদ্গৰ’ গীতা প্ৰেছৰ (গোৰখপুৰ) ‘স্তোত্র ৰত্নাৱলী’ আৰু মাদ্ৰাজৰ ৰামকৃষ্ণ মঠৰপৰা প্ৰকাশিত স্বামী নিখিলানন্দ সম্পাদিত ‘আত্মবোধ’ গ্ৰন্থৰ পৰিশিষ্টত দিয়া ‘দ্বাদশপঞ্জৰিকা স্তোত্র’ আৰু ‘চপটিপঞ্জৰিকা স্তোত্র’ৰ সহায়ত ‘মোহমুদ্গৰ’ সম্পাদনা কৰি উলিয়াইছে।

মুঢ়মতি মানৱক গোবিন্দক অৰ্চনা কৰিবলৈ দিয়া উপদেশেৰে আচাৰ্য শংকৰাচাৰ্যই ৰচনা কৰিছিল ‘মোহমুদ্গৰ’ নামৰ এই গীতিকাব্যখন।

‘ভজ গোবিন্দম ভজ গোবিন্দম
ভজ গোবিন্দম্ মুঢ়মতে।
সৱপ্ৰাপ্তে সন্নিহিতে কালে
নহি নহি ৰক্ষতি ডুকুণ্ড কৰণে।।’

হে মূৰ্খ, গোবিন্দক ভজনা কৰা। মৃত্যু ওচৰ চাপিলে ব্যাকৰণৰ ‘ডুকুণ্ড কৰণে’ সূত্ৰই ৰক্ষা কৰিব নোৱাৰে। ভজ গোবিন্দম পদ ফাঁকিৰ পুনৰুদ্ধাৰ বাবেই এই কাব্যখন ‘ভজগোবিন্দম’ বুলিও প্ৰখ্যাত।

শংকৰাচাৰ্য অদ্বৈত বেদান্ত দৰ্শনৰ প্ৰতিষ্ঠাতা। গতিকে ‘মোহমুদ্গৰ’ গীতিকাব্যখনিতো তেওঁৰ সেই দাৰ্শনিক তত্ত্ব ফুটি উঠিছে। তেখেতৰ অন্যান্য ৰচনাসমূহৰ ভিতৰত ‘ব্ৰহ্মসূত্র ভাষ্য’ প্ৰধান। তেখেতৰ মতে ব্ৰহ্ম সত্য। ব্ৰহ্ম নিত্য, স্বাশ্বত। কিন্তু এই জগত সংসাৰ অনিত্য, অসত্য। অৰ্থই অনর্থৰ মূল। এই অৰ্থৰ পৰা লেশমানো সুখলাভ নহয়। অৰ্থ সম্পত্তিৰ বৃদ্ধিয়ে ভয় বৃদ্ধি কৰে।

অৰ্থমনৰ্থং ভাৱয় নিত্যং
নাস্তি ততঃ সুখলেশঃ সত্যম্।

সেয়ে অৰ্থ উপাৰ্জনৰ ইচ্ছা ত্যাগ কৰি সুবুদ্ধি অৰ্জনৰদ্বাৰা বিষয় ঐশ্বৰ্যৰ প্ৰতি মনত বিতৃষ্ণাৰ ভাব পোষণ কৰিবলৈহে এই কাব্যখনে কৈছে। পুত্ৰ পৰিবাৰ সংসাৰ এই সকলোৰে অসাৰত্ব এই কাব্যখনৰ প্ৰতিটো ছত্ৰতেই পৰিস্ফুট।

‘মা কুৰু ধনজনযৌৱনগৰ্বং
হৰতি নিমেষাত্ কালঃ সৰ্বম্।
মায়াময়মিদমখিলং হিত্বা
ব্ৰহ্মপদং প্ৰবিশাশুং বিদিত্বা।

(ধন-জন আৰু যৌৱনক লৈ গৰ্ব নকৰিবা। কিয়নো কালে নিমিষতে সকলো হৰণ কৰে। এই মায়াময় সংসাৰ ত্যাগ কৰি ব্ৰহ্মপদ অৰ্জনৰদ্বাৰা তাতেই প্ৰৱেশ কৰা।)

একে সুৰৰ প্ৰতিধ্বনি আমি শুনিবলৈ পাওঁ মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ বৰগীতত—
‘অথিৰ ধন-জন জীৱন যৌৱন
অথিৰ এহ সংসাৰ।
পুত্ৰ পৰিবাৰ, সবহি অসাৰ
কৰবো কাহেৰি সাৰ।।’

গুৰুজনাৰ পদানুসৰণ কৰি মহাপুৰুষ মাধৱদেৱেও কৈছে—
‘আয়ু আদি কৰি যত ধন জন
সৰ কাল চোৰ হৰে।
যৌৱন গৰ্বক ঝাণ্টে পৰিহৰি
নামক লৈয়ো যতনে।”

এই জগত হৈছে ব্ৰহ্মৰ এক ভ্ৰান্ত প্ৰকাশ। গতিকে ব্ৰহ্মত্ব বা পৰম ব্ৰহ্মক লাভ কৰিবলৈহে জীৱই চেষ্টা কৰা উচিত। তদুপৰি এই জীৱন পদুমৰ পাতত থকা পানীৰ দৰে খস্কেকীয়া— ‘নলিনীদলগতজলমতিতৰলং তদ্বজ্জীৱিতম তিশয়চপলম্।’ এনে অৱস্থাত ক্ষুণ্ণকৰ বাবে লাভ কৰা সজ্জনৰ সঙ্গয়ো জীৱক সংসাৰৰূপী সাগৰ পাৰ হোৱাত সহায় কৰে।

সময় পৰিৱৰ্তনশীল। দিন যায়, ৰাতি আহে। শীত-বসন্তৰ চক্ৰানুক্ৰমিক আগমন ঘটে। এই সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে জীৱ শিশুৰপৰা বৃদ্ধত পৰিণত হয়। তথাপিও জীৱই বিষয় বাসনা ত্যাগ নকৰে। ‘মোহমুদ্গৰ’ কাব্যখনে এই সকলোবোৰ ত্যাগ কৰি ব্ৰহ্মপদ লাভ কৰিবলৈহে চিন্তা কৰিবলৈ কৈছে। সকলোৰে অন্তৰত এক বিষু, এক ব্ৰহ্ম, এক আত্মা বিৰাজমান। সেই আত্মাক দৰ্শন কৰিবলৈ এই

কাব্যখনে বাৰে বাৰে সোঁৱৰাইছে— ‘সৰ্বস্মিন্নপি পশ্যাত্মানং’। ভাৰতীয় দৰ্শনৰ এটি বিশ্বাস পুনৰ্জন্মৰ চক্ৰবেহুৰপৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ কবিয়ে আকুল আহ্বান কৰিছে পৰমপুৰুষ বিযুক্ত — ‘ইহ সংসাৰে কৃপয়াঃপাৰে পাহি মুৰাৰে পাহি মুৰাৰে।’ ধনী-দুখীয়া, জটাধাৰী-সন্যাসী, যোগী-সংসাৰী ইত্যাদি বিভিন্ন প্ৰকৃতিৰ লোকেৰে এই সংসাৰখন ভৰি আছে। কিন্তু সেই সকলোৱেই আশাত বন্দী হৈ আছে। ‘মোহমুদগৰ’ৰ ভাষাত সেইসকল আত্মজ্ঞানহীন মুৰ্খ। কিন্তু যিজনে শ্ৰীমদ গঙ্গাজলৰ এটি কণিকাও পান কৰিছে আৰু যি ভগৱান মুৰাৰীক এবাৰলৈকো উপাসনা কৰিছে তেওঁক মৃত্যুৱেও স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে —

‘ভগৱদগীতা কিঞ্চিদধীতা
গঙ্গাজললৱকণিকা পীতা।
সকৃদপি যেন মুৰাৰিসৰ্মচাং
ক্ৰিয়তে তস্য যমেন ন চৰ্চা।।’

ভোগৰদ্বাৰা সুখ লাভ নহয়। তাৰ পৰিৱৰ্তে সকলোধৰণৰ দান আৰু ভোগ পৰিত্যাগ কৰিলেহে সুখ লাভ কৰাটো সম্ভৱ। মুক্তি বা মোক্ষ লাভ সকলো ভাৰতীয় দৰ্শনৰে মূল লক্ষ্য। শংকৰাচাৰ্যৰ মতে জ্ঞানেই হৈছে মুক্তি লাভৰ উপায়। এই জ্ঞান সৎসঙ্গৰদ্বাৰা লাভ কৰিব পাৰি। কাৰণ সৎসঙ্গৰপৰা অনাসক্তি, অনাসক্তিৰপৰা স্থিৰ চিত্ত আৰু স্থিৰ চিত্তৰ জৰিয়তে জীৱই মুক্তি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয় —

‘সৎসঙ্গে নিস্‌সঙ্গত্বং।
নিস্‌সঙ্গত্বে নিমেহিত্বং।
নিৰ্মোহত্বে নিশ্চলচিত্তং
নিশ্চলচিত্তে জীৱমুক্তিঃ।’

সেই বাবেই শংকৰাচাৰ্যই কাব্যৰ যোগেদিয়েই কৈছে — ‘নেয়ং সজ্জনসঙ্গে চিত্তম্’।

এই সংসাৰত সকলোৱেই অনিত্য আৰু সংসাৰৰ বান্ধোন স্বপ্ন অথবা মায়া বুলিয়ে দাৰ্শনিকসকলৰ মত। এই মায়া অজ্ঞানতা ভিন্ন অইন একো নহয়। শংকৰাচাৰ্যৰ মতে ঈশ্বৰৰ মায়া শক্তিয়েই হৈছে জীৱৰ দিশৰপৰা অজ্ঞানতা। যি পৰমব্ৰহ্মক লাভ কৰাৰদ্বাৰা মুক্তি সম্ভৱ হয়। সেই পৰমব্ৰহ্মই আকৌ মায়াৰ আশ্ৰয়। এই মায়াৰ বন্ধন আঁতৰাই ইন্দ্ৰিয়ৰ সৈতে মনক দমন কৰিব পাৰিলে গুৰুৰ আশীৰ্বাদত অন্তৰত স্থিত ব্ৰহ্মক লাভ কৰিব পাৰি বুলি ‘মোহমুদগৰ’ ৰচয়িতাৰ মত ‘সেন্দ্ৰিয়বানসনিয়মাদেবং দ্ৰক্ষ্যসি নিজহৃদয়স্থং দেৱম্।’ এই কাব্যখনৰ বিশেষ

মনকৰিবলগীয়া দিশ হ’ল যে অতি সৰল ভাষাত কাব্যৰ মাধ্যমেৰে, ভক্তি ৰসৰ সোৱাদ প্ৰদান কৰাটো। তদুপৰি ব্ৰহ্ম, জগত, মায়া আদি দাৰ্শনিক তত্ত্বক সৰল অথচ প্ৰাঞ্জল ভাষাত সৰ্বসাধাৰণৰ বোধগম্য কৰি উপস্থাপন কৰাটো তাতোকৈ কঠিন। উদাহৰণস্বৰূপে — মানুহ যি অৱস্থাতেই নাথাকক কিয় আশা কেতিয়াও ত্যাগ নকৰে।

‘অঙ্গ গলিতং পলিতং মুণ্ডং
দশন বিহীনং জাতং তুণ্ডম।
বৃদ্ধো যাতি গৃহীত্বা দণ্ডং
তদপি ন মুঞ্চত্যাশাপিণ্ডম্।।’

অৰ্থাৎ অঙ্গ শিথিল হৈছে, চুলি পকিছে, দাঁত সৰিছে, বৃদ্ধাৱস্থাত লাঠী লৈ খোজ কাঢ়িছে, তথাপিও আশা ত্যাগ কৰা নাই।

আকৌ আত্মসংযমৰদ্বাৰা আত্মতত্ত্ব লাভ হয় আৰু আত্মতত্ত্ব লাভ হ’লেহে জীৱই নৰক যন্ত্ৰণাৰপৰা মুক্তি পাব পাৰে। সেয়ে নহ’লে নৰক ভুঞ্জিব লগা হয়। এই কথাক প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে—

‘কামং ক্ৰোধং লোভং মোহং
ত্যাক্ত্বাঃসত্মানং ভাৱয় কোঃসহম্।
আত্মজ্ঞানবিহীনাঃ মুঢ়াঃ
তে পচ্যন্তে নৰকনিগূঢ়াঃ।।’

অৰ্থাৎ কাম, ক্ৰোধ, লোভ, মোহ এই সকলো ত্যাগ কৰি নিজৰ বিষয়ে জানিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। কাৰণ আত্মজ্ঞানহীন মুৰ্খজনহে নৰকত পচিবলগীয়া হয়।

শৰীৰৰ অসাৰত্বও তেওঁৰ কাব্যখনত প্ৰকাশ পাইছে অতি সুন্দৰকৈ। জীৱদেহত আত্মা অৱস্থিত হৈ থকালৈকে জীৱই বিভিন্ন ধৰণেৰে সুখভোগ কৰে অথবা ভোগৰ আশা পুহি ৰাখে। কিন্তু সেই একোটা জীৱদেহৰপৰাই যেতিয়া প্ৰাণবায়ু উৰি যায়, তেতিয়া আনকি পত্নীয়েও সেই দেহলৈ ভয় কৰে।’

‘য়াবত্পবনো নিবসতি দেহে
তাবত্পৃচ্ছতি কুশলং গেহে।
গতৱতি বায়ৌ দেহাপায়ে
ভাৰ্যা বিভাতি তস্মিন্‌ কায়ে।।’

এই ৰচনাখনিৰ প্ৰাৰম্ভতেই কোৱা হৈছিল যে ‘মোহমুদগৰ’ কাব্যখনি ‘দ্বাদশপঞ্জৰিকা স্তোত্ৰ’ আৰু ‘চপটিপঞ্জৰিকা স্তোত্ৰ’ৰ সমষ্টি। মন কৰিবলগীয়া

যে শ্রী শবৎচন্দ্র চক্ৰবৰ্তীদেৱে প্ৰকাশ কৰা ‘শঙ্কৰাচাৰ্যৰ গ্ৰন্থাবলী’ ত ‘দ্বাদশপঞ্জৰিকা স্তোত্র’ ত দুটি শ্লোক পোৱা গৈছে, যি দুটি ড° ৰাজেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাদেৱে সম্পাদনা কৰা ‘মোহমুদগৰ’ ত নাই। প্ৰথমটি হৈছে —

‘কা তেঃষ্টাদশ দেশে চিন্তা, বাতুল তব কিং নাজি নিয়ন্তা।

যন্তাং হন্তে সুদৃঢ় নিবদ্ধং, বোধয়ন্তি প্ৰভবাদি বিকল্পম্।।’

অৰ্থাৎ হে বাতুল! নানা ঠাইত ভ্ৰমণপূৰ্বক চিন্তা কৰি কি লাভ? তোমাৰ কোনো নিয়ন্তা নাই নেকি? যাৰ প্ৰভাৱত তোমাৰ বোধ শক্তি বোধ হৈছে, তেঁৱেই তোমাক প্ৰবোধ দিব।

দ্বিতীয়টি হৈছে —

‘দ্বাদশপঞ্জৰিকাময় এষঃ, শিষ্যাণাং কথিতো স্থপদেশঃ।

য়েষাং চিন্তে নৈব বিবেকন্তে পঢ়্যন্তে নৰকমনেকম্।।’

অৰ্থাৎ, শিষ্যসকলৰ বাবে এই দ্বাদশপঞ্জৰিকাময় উপদেশ কোৱা হ’ল। ইয়াতো যাৰ অন্তৰত বিবেকোদয় নহয়, তেওঁলোকে নানবিধ নৰকত পচিব লগা হয়।

প্ৰকৃতৰ্থত ভক্তিগীতিকাৰ্য হিচাপে ‘মোহমুদগৰ’ এখনি সাৰ্থক আৰু বহু সমাদৃত কাব্য। প্ৰয়োজনীয় কাব্যিক গুণসমূহৰ লগতে দাৰ্শনিক তত্ত্ব আৰু গীতিধৰ্মিতাৰ সুন্দৰ সমন্বয়ে এই সৰু কাব্যখনক এক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। বেদান্ত দৰ্শনৰ তত্ত্বসমূহক সহজ ভাষাত জনপ্ৰিয় কৰি তুলিলে এই কাব্যখনেই। ঈশ্বৰ উপাসনা ভাৰতীয় সমাজত যুগ যুগ ধৰি চলি আহিছে। সেয়া নিগুণেই হওক অথবা সগুণেই হওক। এই ঈশ্বৰ উপাসনাৰদ্বাৰাই ব্ৰহ্মোপলব্ধি সম্ভৱ হয়। মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে ‘নামঘোষা’ ত ‘মোহমুদগৰ’ কাব্যৰ প্ৰথম শ্লোক ‘ভজগোবিন্দম্’ ক উপস্থাপন কৰিছে এনেদৰে —

‘স্মৰহ গোবিন্দ মুঢ় বোলহ গোবিন্দ মুঢ়

ভজহ গোবিন্দ সৰ্বক্ষণে।

মৰণ সন্নিত পাইলে গোবিন্দেৰে ৰাখিবন্ত

নৰাখিবে ডুকণ্ড কৰণে।।’

‘মোহমুদগৰ’ কাব্যৰ প্ৰভাৱ আৰু জনপ্ৰিয়তাৰ ইয়াতকৈ আৰু উৎকৃষ্ট উদাহৰণ নাই যেন ভাব হয়। সেয়ে শঙ্কৰাচাৰ্যৰ লগতে আমিও কৈছো —

‘ভজ গোবিন্দং ভজ গোবিন্দং

ভজ গোবিন্দং মুচ্যতে।।’

টাই আহোম ভাষা এটি পৰ্যালোচনা

ড° বিজু মৰাণ
অসমীয়া বিভাগ

০.০০ অৱতৰণিকা :

সংস্কৃত ভাষা ধাতুৰপৰা ভাষা শব্দটো সৃষ্টি হৈছে। ভাষা মানুহৰ মনৰ ভাৱ প্ৰকাশৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ মাধ্যম। সুসংহত ধ্বনিৰ জৰিয়তে প্ৰাণীজগতত কেৱল মানুহেহে মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিব পাৰে। ভাষাৰ জৰিয়তে মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিব পৰা ক্ষমতাই মানুহক ইতৰ প্ৰাণীৰপৰা পৃথক কৰি ৰখাৰ লগতে জীৱশ্ৰেষ্ঠ ৰূপে পৰিগণিত কৰাত মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে।

বৰ্তমান অসমত প্ৰধানকৈ ইন্দো ইউৰোপীয়, চীন-তিব্বতীয় আৰু অষ্ট্ৰিক এই তিনিটা পৰিয়ালৰ ভাষা প্ৰচলিত হৈ আছে। ইয়াৰ উপৰি দ্ৰাৱিড় পৰিয়ালৰ ভাষাও প্ৰচলন হৈ আছে বুলি কেইবাজনো আলোচকে উল্লেখ কৰিছে যদিও উল্লিখিত পৰিয়ালৰ ভাষাবিলাকৰ দৰে প্ৰচলন নোহোৱাৰ বাবে দ্ৰাৱিড় পৰিয়ালৰ ভাষা অসমত প্ৰচলন আছে বুলি কোৱাত অসুবিধা আছে। অসমৰ ৰাজ্যিক ভাষা অসমীয়া পৃথিৱীৰ সৰ্ববৃহৎ ভাষা পৰিয়াল ইন্দো ইউৰোপীয়ৰ অন্তৰ্গত। আনহাতে মিচিং, কাৰ্বি, বড়ো, দেউৰী, ৰাভা, তিৱা আদি ভাষা চীন-তিব্বতীয় ভাষা পৰিয়ালৰ তিব্বতবৰ্মী শাখাৰ অন্তৰ্গত। চীন তিব্বতীয় ভাষা পৰিয়ালৰ অন্যতম এটা ঘাই শাখা থাই-চীন বা শ্যাম-চীনৰ অন্তৰ্গত ভাষাকেইটা হ’ল — টাই আহোম, টাই খামতি, টাই ফাকে, টাই খাময়াং, টাই আইতন আৰু টাই টুৰুং। আনহাতে অসমত ব্যাপকভাৱে বসবাস কৰি থকা চাহ জনগোষ্ঠীয় লোকসকলে কোৱা ভাষাবিলাক অষ্ট্ৰিক পৰিয়ালৰ। বাণিজ্যিক আৰু অন্য কাৰণত বহুতো দ্ৰাৱিড় পৰিয়ালৰ ভাষা কোৱা মানুহ অসমত বসবাস কৰি আছে।

১.০০ টাই ভাষাকেইটাৰ প্ৰচলন :

উল্লিখিত থাই-চীন বা শ্যাম-চীন শাখাৰ ভাষা কেইটাৰ মূল এটা আৰু

এই মূল ৰূপটোৱেই হৈছে টাই ভাষা। গতিকে উল্লিখিত ভাষাকেইটাক টাই ভাষাৰ গোষ্ঠীগত ৰূপ বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। দৈনন্দিন জীৱনত টাই আহোম ভাষাৰ ব্যৱহাৰ প্ৰায় নাই বুলিয়েই ক'ব পাৰি। কেৱল পৰম্পৰাগত উৎসৱ-অনুষ্ঠান পালন কৰোঁতে টাই আহোম ভাষাত মন্ত্ৰ পাঠ কৰাৰ লগতে যাৱতীয় কাম-কাজবিলাক কৰা হয়। আনহাতে টাই খাময়াঙসকলৰ মাজতো টাই ভাষাৰ প্ৰচলন দিনক দিনে কমি আহিছে। মাৰ্ঘেৰিটাৰ পটৈমুখ গাঁৱৰ এমুঠিমান লোকেহে খাময়াং ভাষা ব্যৱহাৰ কৰি আছে। প্ৰচলনৰ দিশৰপৰা বৰ্তমান খামতি, ফাকে, টুৰুং আৰু আইতন এই চাৰিটা টাই ৰূপহে কথিত ৰূপত সম্পূৰ্ণৰূপত চলি আছে।

অসমলৈ টাইমূলীয় ভাষাৰ আগমন সম্পৰ্কে জানিবলৈ আমি অসম বুৰঞ্জীৰ ত্ৰয়োদশ শতিকালৈ উজাই যাব লাগিব। ত্ৰয়োদশ শতিকাৰ প্ৰাৰম্ভত তাহানিৰ বৰ অসমলৈ চুকাফাৰ আগমনৰ বিষয়টো অসমৰ জাতীয় বুৰঞ্জীত কেৱল ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু নৃতাত্ত্বিক দিশৰপৰাই গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়; ভাষিক দিশৰপৰাও অতিশয় গুৰুত্বপূৰ্ণ। চুকাফা অসমলৈ আগমনৰ পূৰ্বে অসমত টাই ভাষাৰ কোনো চিন-মোকাম নাছিল। চুকাফাই অসমভূমিত পদাৰ্পণ কৰাৰ লগে লগে টাই ভাষাইও অসমত প্ৰৱেশ কৰিলে আৰু অসমৰ ভাষিক জগতত এক সুকীয়া ৰূপ-বৈশিষ্ট্যৰে টাই ভাষা সংযোজিত হ'ল। অসমভূমিত খোজ পেলোৱা চুকাফাৰ অনুগামীসকলেই কালক্ৰমত আহোম নামেৰে জনসমাজত পৰিচিত হ'ল আৰু তেওঁলোকে পৰম্পৰাগতভাৱে ব্যৱহাৰ কৰি অহা ভাষাটো টাই আহোম ভাষা নামেৰে পৰিচয় লাভ কৰিলে। তদানীন্তন কালত আহোম ভাষাৰ প্ৰচলন চুকাফা আৰু তেওঁৰ অনুগামীসকলৰ মাজত সৰ্বাত্মকভাৱে আছিল যদিও সময় বাগৰাৰ লগে-লগে এই ভাষাৰ প্ৰচলন ক্ৰমাৎ সংকুচিত হৈ আহিবলৈ ধৰে। ত্ৰয়োদশ শতিকাত স্ব-গৰিমাৰে অসমত প্ৰৱেশ কৰা টাই ভাষাৰ প্ৰচলন কালক্ৰমত কিয় কমি আহিল এই বিষয়টো কেইবাদিশৰপৰা আলোচনা কৰাৰ অৱকাশ আছে। কাৰণ এই ভাষাৰ প্ৰচলন কমি অহাৰ বিষয়টোত কেৱল ভাষিক দিশটোকে জগৰীয়া কৰিব নোৱাৰি।

চুকাফা সৌমাৰত প্ৰৱেশ কৰিয়েই লগত অহা চিৰিংসকলক উদ্দেশ্যি কলে — “যি মৰে, যি থাকে, বাটে-পথে যি কথা হয়, লিখি থ'ব।” চুকাফাৰ নিৰ্দেশ পালন কৰি পণ্ডিতসকলে এনেদৰে যাত্ৰাপথৰ কথাবিলাক টুকি থোৱাৰ বাবে বুৰঞ্জী লিখাৰ সু পৰম্পৰা অসমতো গা কৰি উঠে। আহোম ভাষাত বুৰঞ্জী লিখা প্ৰসঙ্গই আহোম ভাষাৰ সন্মানজনক স্থিতি সম্পৰ্কে সুন্দৰ প্ৰমাণ দাঙি ধৰে। অসমলৈ আহি ৰাজ্য স্থাপন কৰি অসম শাসন কৰিবলৈ লোৱা আহোমসকলে

প্ৰজাৰ ভাষাকো সমানে গুৰুত্ব দিছিল আৰু অসমীয়া ভাষাৰ বিকাশতো পৃষ্ঠপোষকতা কৰিছিল। আহোমসকলৰ ৰাজত্বকালৰ শেষভাগত আৰু কেইবাটাও টাইলোকৰ দলে অসমত প্ৰৱেশ কৰি বিভিন্ন ঠাইত নিগাজিকৈ বসবাস কৰিবলৈ লয়। এই লোকসকলেই কালক্ৰমত থলুৱা লোকৰ মাজত খামতি, ফাকে, আইতন, টুৰুং আৰু খাময়াং নামেৰে পৰিচিত হয়। এনেদৰেই ত্ৰয়োদশ শতিকাত অসমৰ ভাষিক জগতত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভাষিক সংযোজন ঘটোৱা টাইমূলীয় ভাষাই মুঠতে ছটা ৰূপেৰে ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত বিয়পি পৰে।

২.০০ আহোম ভাষাৰ সাহিত্য :

আহোমসকলে পোনপ্ৰথমে টাই ভাষাত লিখিবলৈ লোৱা বুৰঞ্জী সাহিত্য কেৱল টাই সাহিত্যতে নহয় অসমীয়া সাহিত্যতেই এক বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। কালক্ৰমত অসমীয়া ভাষাত লিখিবলৈ লোৱা বুৰঞ্জী সাহিত্য অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বিকাশৰ ধাৰাত এক প্ৰামাণ্য দলিল। আহোম ভাষাত উচ্চ মানৰ সাহিত্য ৰচিত হৈছিল। এই ভাষাত ৰচিত সাহিত্যসমূহক ৩° ভীমকান্ত বৰুৱাই তেখেতৰ ভাষাৰ ইতিবৃত্ত গ্ৰন্থত ছটা ভাগত এনেদৰে ভগাইছে — ক) ধৰ্মীয় খ) ধৰ্মনিৰপেক্ষ গ) নীতি কথা ঘ) জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ ঙ) মন্ত্ৰ আৰু চ) শব্দকোষ।

ধৰ্মীয় পুথিৰ ভিতৰত নিমিমাং ফুৰালুং, খেকলাই মালিখা ফুৰা, বান্ ফী আদিয়েই প্ৰধান। এই পুথিবিলাকৰপৰা আহোমসকলৰ ধৰ্ম, চিত্ৰশৈলী আদিৰ আভাস পোৱা যায়। ধৰ্মনিৰপেক্ষ পুথিৰ ভিতৰত বুৰঞ্জীসমূহেই প্ৰধান। যেনে — দেও বুৰঞ্জী, দিন বুৰঞ্জী আদি। আহোম লিপিৰে আহোম ভাষাত লিখা এই বুৰঞ্জীসমূহ ধৰ্মনিৰপেক্ষ পুথিৰ সুন্দৰ উদাহৰণ। আনহাতে ‘পু ছন লান’ গ্ৰন্থ নীতি কথাৰে পৰিপূৰ্ণ এখনি বাচকবনীয়া গ্ৰন্থ। আহোমসকলৰ মাজত জ্যোতিষ চৰ্চাৰ প্ৰমাণ দাঙি ধৰে কাই থেং, ফ্ৰে লুং ফ্ৰে বান আদি গ্ৰন্থই। সাঁচিপাতত বা বাঁহৰ চটীয়া কাঠীত লিখা এই গ্ৰন্থসমূহে অসমীয়া জ্যোতিষ চৰ্চাৰ দিশত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। আনহাতে আহোম ভাষাত ৰচিত মন্ত্ৰ পুথিৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে লন মাই, ছেং, ফ্ৰে নই প্ৰভৃতি গ্ৰন্থই। অষ্টাদশ শতিকাৰ শেষ ভাগলৈ ৰচিত বৰ অশ্ব আৰু লতি অশ্ব গ্ৰন্থ অভিধান চৰ্চাৰ দিশত বাটকটীয়া স্বৰূপ। আহোম ৰজা গৌৰীনাথ সিংহৰ ৰাজত্বকালত ৰচিত এই গ্ৰন্থ দুখনে অসমীয়া অভিধান আৰু ভাষা চৰ্চাৰ দিশত মাইলৰ খুটি ৰূপে পৰিগণিত হৈছে।

৩.০০ আহোম ভাষা :

টাই আহোম ভাষা টাই ভাষাৰে এটা গোষ্ঠীগত ৰূপ। অসম আৰু অৰুণাচল

প্ৰদেশত বসবাস কৰা আৰু টাই ভাষাৰে দৈনন্দিন জীৱনৰ কাম-কাজ চলোৱা আটাইকেইটা টাই দলৰে মূল ভাষাটো একে হ'লেও আটাইকেইটা ৰূপৰ মাজত কেতবোৰ বৈসাদৃশ্য আছে। এই বৈসাদৃশ্য ধ্বনিসংখ্যা, উচ্চাৰণ, শব্দৰ সুৰ, লিপি আদিৰ দিশতে ঘাইকৈ পোৱা যায়। আহোমসকলে উচ্চাৰণ কৰা টাই ভাষাৰ কোনো ধ্বনি একে ধৰণেৰে আন টাইসকলে নকৰিব পাৰে। গতিকে দেখা যায় যে আহোমসকলে কোনো সামগ্ৰী বুজাবলৈ যি শব্দ ব্যৱহাৰ কৰে আন টাইসকলে সম্পূৰ্ণ একে শব্দ ব্যৱহাৰ নকৰে।

বৰ্তমানৰ অসম নামৰ ভূমিখণ্ডলৈ আগমন ঘটা প্ৰথমটো টাই দল আহোমসকলে ব্যৱহাৰ কৰা টাই ভাষাৰ ৰূপটোকেই টাই আহোম ভাষা বুলি জনা গ'লেও এই কথা স্মৰ্তব্য যে আহোম ভাষা টাই ভাষাৰ এটা দলগত বা গোষ্ঠীগত ৰূপ। আহোম ভাষা মৃত ভাষা বুলি কোনো কোনো পণ্ডিতে ক'ব খোজে। প্ৰকৃতপক্ষে ই সত্য নহয়। মৃত ভাষাৰ বৈশিষ্ট্যই আহোম ভাষাক সামৰি নলয়। কাৰণ এতিয়াও আহোমসকলৰ পুৰোহিত ফৈদ বুলি জনাজাত দেওধাই, মহন আৰু বাইলুঙসকলৰ উপৰিও সচেতন আহোম লোকৰ মাজত এই ভাষাৰ চৰ্চা হৈ আছে। টাই ভাষাৰ মাজেৰেই পৰম্পৰাগত নীতি-নিয়মসমূহ পালন কৰি অহা হৈছে। অৱশ্যে এইটো কথাও সত্য যে এই ভাষা দৈনন্দিন জীৱনৰ কথ্য ভাষাৰূপে সীমিত ৰূপত ব্যৱহাৰ হৈ আছে। সম্প্ৰতি এই ভাষাৰ চৰ্চাই এক নতুন মোৰ লৈছে। ই এটা অতি শুভ লক্ষণ আৰু সময়োচিত পদক্ষেপ বুলি ক'ব পাৰি। সাঁচিপতীয়া পুথি, আহোমসকলৰ মাজত প্ৰচলিত হৈ থকা বিভিন্ন পুথিৰ আধাৰত তলত আহোম ভাষাৰ বিষয়ে আলোকপাত কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

৩.০১ আহোম ভাষাৰ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য :

আহোম ভাষা একাক্ষৰী। এই ভাষাৰ শব্দবিলাক এটা মাথোন অক্ষৰতেই সীমাবদ্ধ। দুই বা ততোধিক অক্ষৰৰ শব্দ আহোম ভাষাত পোৱা নাযায়। উদাহৰণস্বৰূপে —

কুন — মানুহ

ৰীন — ঘৰ

আহোম ভাষা সুৰীয়া। এই ভাষাত সুৰ অনুসৰি একে শব্দৰে ভিন্ ভিন্ অৰ্থ হয়। যেনে —

কা = যোৱা

কা = কাউৰী

কা = বাণিজ্য

কা = নচা আদি।

এই ভাষাত মৌলিক স্বৰ আখৰ মাত্ৰ এটা — আ। এই আ স্বৰৰ লগতে বিভিন্ন স্বৰচিহ্ন যোগ দি নানা স্বৰ আখৰ সৃষ্টি কৰি লোৱা হয়। যেনে —

আ + ই = ই

আ + ও = ও

এই ভাষাত চাৰিটা দ্বিস্বৰ পোৱা যায়। এইকেইটা হৈছে — আই, আই, আও আৰু ইও। শব্দান্তত ইহঁতৰ প্ৰয়োগ হোৱাটো আন এটা মনকৰিবলগীয়া দিশ।

এই ভাষাত ব্যঞ্জন উচ্চাৰণ সংযুক্ত স্বৰ পোৱা যায়। এই ধ্বনি কেইটাক স্বৰ নে ব্যঞ্জনৰ শাৰীত ধৰা হ'ব তাক লৈ গৱেষকসকলৰ মাজত মতানৈক্য দেখা যায়। ড° ভীমকান্ত বৰুৱাই এই স্বৰ কেইটাক ব্যঞ্জন সংযুক্ত স্বৰ আখ্যা দিছে। এই স্বৰকেইটা হ'ল — আম, ইম/এইম, অম্ আৰু উম।

এই ভাষাত স্বৰৰ হ্ৰস্ব আৰু দীৰ্ঘ এই দুটা ৰূপ পোৱা যায়। স্বৰৰ মাত্ৰা অনুসৰি টাই ভাষাৰ শব্দৰ ভিন্ ভিন্ অৰ্থ পোৱা যায়। সেয়ে দেখা যায় যে যথার্থ উচ্চাৰণ নহ'লেই টাই ভাষাত স্পষ্ট অৰ্থ পোৱা নাযায়। এই দিশত স্বৰৰ হ্ৰস্ব আৰু দীৰ্ঘ ৰূপৰ প্ৰাধান্য যথেষ্ট বেছি।

এই ভাষাত প্ৰাপ্ত সকলো স্বৰচিনৰ প্ৰয়োগ স্পষ্ট। কিছুমান শব্দৰ আদিত, কিছুমান মধ্যত আৰু কিছুমান শব্দৰ শেষতহে প্ৰয়োগ হয়। শব্দৰ শেষত সাধাৰণত দীৰ্ঘ স্বৰ বহি শব্দটোৰ সম্পূৰ্ণতা সূচায়। উদাহৰণস্বৰূপে — 'মাইনা' হ্ৰস্ব স্বৰচিন আৰু 'লেবা' দীৰ্ঘ স্বৰচিন। শব্দান্তত লেবা চিন প্ৰয়োগ হ'লেহে কোনো শব্দই সম্পূৰ্ণ ৰূপ পাব আৰু স্পষ্ট অৰ্থ সূচনা কৰিব পাৰিব।

ঠিক একেদৰে 'তাঙ' হ্ৰস্ব স্বৰ আৰু 'তাঙ খাত' দীৰ্ঘ স্বৰ।

এই ভাষাৰ পুৰুষসূচক সৰ্বনামসমূহ হৈছে —

	একবচন	বহুবচন
প্ৰথম পুৰুষ	কাও	হাও/ৰাও
দ্বিতীয় পুৰুষ	মাউ	ছু
তৃতীয় পুৰুষ	মীন	খাও

এই ভাষা অযোগ্যত্ব আৰু অৰূপাত্মক। এই ভাষাত শব্দৰ লগত কোনো সৰ্গ যোগ নহয় আৰু কোনো ধৰণৰ ৰূপ গঠন নকৰে। বিশেষণ, কালৰ ভিন্নতা আদি বুজাবলৈ মূল শব্দৰ আগত বা পাছত

কেতবোৰ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যেনে —

ক) বিশেষণ :

মাক বান = ফল মিঠা > মিঠা ফল

কুন দাম = মানুহ ক'লা > ক'লা মানুহ।

খ) কাল :

বৰ্তমান কাল :

কাও কা/পাই ছি ও = মই গৈ আছোঁ। (কথিত : কাও কা/পাই ছু)

মীন তেম ছি ও = সি বা তাই লিখি আছে। (কথিত : মীন তেম ছু)

অতীত কাল :

কাও কা কা = মই গ'লো।

মাও হেত কা = তুমি কৰিলা।

ভৱিষ্যত কাল :

হাও তাক মা = আমি আহিম। (কথিত : হাও তা মা)

ছু তাক হেত = তোমালোকে কৰিবা। (কথিত : ছু তে হেত)

আহোম ভাষাৰ বাক্যত পদৰ ক্ৰম এনেধৰণৰ — কৰ্তা + কৰ্ম + ক্ৰিয়া।

উদাহৰণস্বৰূপে —

মীন ও তি বীন — তেওঁ ঘৰত থাকে।

মাউ মা — তুমি আহ।

আহোম লিপি অসমত প্ৰচলন হৈ থকা আন পাঁচটা দলৰ টাইলিপিতকৈ পৃথক। এই ভাষাৰ লিপি কৌণিকাকাৰী। ইয়াত বৃত্তাকাৰী ৰূপটো দেখা নাযায়। ইয়াৰ উপৰি প্ৰত্যেক লিপিৰ আগভাগত একো একোটা অংশ মাত্ৰাৰ দৰে আগবাঢ়ি থাকে। ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে খামতি, ফাকে, টুকুৰ, আইতন আৰু খাময়াং লিপি বৃত্তাকাৰী।

আহোম ভাষাত এটা স্বতন্ত্ৰ ভাষাৰ প্ৰয়োজনীয় সকলো উপাদান এতিয়াও বৰ্তি আছে। ইয়াৰ উপৰি এই ভাষা উচ্চ খাপৰ সাহিত্যৰে সমৃদ্ধ। এটা মাথোন ভাষিক উপাদানহীনতাই বৰ্তমান এই ভাষাটোৰ বিকাশৰ পথত হেঙাৰ হৈ থিয় দিছে। সেয়া হৈছে শব্দৰ সুৰ। নিজা লিপিকে সামৰি ভাষিক সকলো উপাদান থকাৰ পাছতো কেৱল মাত্ৰ সুৰৰ অবৰ্তমানতাই ভাষাটো দিনক দিনে দুৰ্বোধ্য আৰু জটিল কৰি তুলিছে। কাৰণ টাই ভাষাৰ এটি প্ৰধান উপাদান হ'ল শব্দৰ সুৰ। সুৰবিহীন ভাষাৰসৈতে সুৰীয়া ভাষাৰ এইখিনিতেই পাৰ্থক্য। সুৰবিহীন ভাষাত কোনো এটা স্পষ্ট অৰ্থযুক্ত শব্দ ভাৱৰ প্ৰয়োজনত ব্যৱহাৰ কৰিলেই অৰ্থবোধন হয়; কিন্তু

সুৰীয়া ভাষাৰ বেলিকা এয়া সম্ভৱ নহয়। সুৰীয়া সুৰীয়া অৰ্থযুক্ত প্ৰত্যেকটো শব্দতেই নিৰ্দিষ্ট সুৰ বান্ধি থোৱা থাকে। সেই সুৰৰ সামান্য খেলিমেলি হ'লেই কোনো শব্দই প্ৰকৃত অৰ্থক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিব নোৱাৰে। ইয়াৰ লগতে স্বৰৰ হ্ৰস্ব আৰু দীৰ্ঘ ৰূপৰ কথাও সমানেই প্ৰণিধানযোগ্য। সেয়েহে সুৰ আৰু স্বৰৰ হ্ৰস্ব আৰু দীৰ্ঘ ৰূপৰ নিৰ্দেশ নথকা টাই আহোম ভাষাত ৰচিত প্ৰাচীন পুথিসমূহ আমাৰ বাবে পঠন-পাঠন আৰু অৰ্থবোধনৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট অসুবিধাজনক হৈ পৰিছে।

৪.০০ উপসংহাৰ :

ওপৰৰ আলোচনাত টাই আহোম ভাষাৰ বিষয়ে খুলমূলকৈ পৰিচয় দিয়াৰ লগতে ভাষাটোৰ বৰ্তমান অৱস্থিতিৰ এটি আভাস দাঙি ধৰা হৈছে। বিভিন্ন কাৰণত আহোম ভাষা কথিত ৰূপত প্ৰচলন কমি অহাৰ বাবে এই ভাষাৰ অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয় উপাদান শব্দৰ সুৰ হেৰাই গৈছে। যদি উপযুক্ত চৰ্চাৰ জৰিয়তে তথা যথাযথ কাৰ্যপন্থা হাতত লৈ পুনৰ শব্দৰ সুৰক ঘূৰাই আনিব পাৰি তেন্তে এই ভাষাটোৱে আকৌ আগৰ অৱস্থা পাব পাৰিব বুলি আশা কৰিব পাৰি। যদিও ভাষা প্ৰাকৃতিক আৰু কৃত্ৰিমতা ৰহিত তথাপি এই আশা কৰিব পাৰি যে আহোমসকলৰ উপৰি বৰ্তমান অসমত কথিত ৰূপত প্ৰচলিত থকা আন পাঁচটা দলৰ টাই ভাষাৰ লগত আহোম ভাষাৰ শব্দবিলাক প্ৰায় একে হোৱাৰ হেতুকে তেখেতসকলে আনকেইটা টাই ভাষাত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দৰ সুৰবিলাক গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। ইয়াৰ উপৰি আহোম শব্দবিলাক সেই অনুক্ৰমে উচ্চাৰণ কৰি নিজৰ ভাষাক পুনৰ কথিত ৰূপলৈ ঘূৰাই আনিব পাৰিব বুলি আশা কৰিব পাৰি। ইয়াৰ জৰিয়তে আহোম ভাষাত ৰচিত ঐতিহ্যপূৰ্ণ সাহিত্যৰাজিয়ে নতুন জীৱন লাভ কৰি সময়ৰ গতিত আগবাঢ়ি যাব বুলি আমি আশাবাদী। ইয়াৰ বাবে লাগিব এচাম জাতীয় ভাৱাৱেগপূৰ্ণ আহোম লোকৰ; যি সমগ্ৰ আহোম জাতিসত্তাক নতুন পথৰ সন্ধান দিব পাৰিব।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

ভীমকান্ত বৰুৱা	:	ভাষাৰ ইতিবৃত্ত, অসমৰ ভাষা
আইম্যাংখং গোঁহাই	:	টাই ভাষাৰ প্ৰাথমিক পাঠ ব্যাকৰণেৰে সৈতে
ঘনকান্ত বৰুৱা	:	আহোম প্ৰাইমাৰ
বিজু মৰাণ	:	টাই ফাকে ভাষা আৰু সংস্কৃতি

DIBRU COLLEGE

A PREMIER INSTITUTE

Dr. Bipul Kr. Baruah
Principal

The place where the College is situated at the south east of Dibrugarh town there is a tea garden whose name was Chowkidinghee Tea Estate. Now the garden is known as South Jalan Tea Estate. At the South East of the garden Dibru College is situated. Initially the inhabitant of the place was “Khamti” and the name of the place was Showkhamting. When the British came the Khamti people left Showkhamting and started to live at a distance place called Khamti gaon now known as Khonia Gaon. The people of different community started to settle at Showkhamting and renamed the place as Chowkidinghee. Latter the Khamties left the Khamti gaon and stayed near the river Dihing for some time and stayed there nearly two hundred years from now and they went to Sadia for settling. According to their name the Khamti ghat of river Dihing is known. The near by place of Dibru College is known as Boiragimoth. The Satradhikar of Aouniatia Satra Sri Sri Keshabdeb Goswami spread the ‘Baishanava religion’ among the Sonowal –Kachari of Sadia pretending himself as Boiragi to keep himself in dark from Ahom Swargadev who opposed the spreading of the Baishnava religion. He established a Satra at Sadia named as Boiragimoth. When Rudra Singha took the charge of Ahom kingdom he invited Sri Sri Keshabdev Goswami to his original place to reestablish the Auniatia Satra. When he returned to his

original placed from Sadia he took rest at Boiragimoth for some days. The people of this place requested him to establish a branch of Boiragimoth. On the request of his devotees he established a boiragimoth at the place. From then the place was known as Boiragimoth.

The neighbouring place of Dibru College on south direction is known as Mancotta. The Maan soldier attacked Assam three times. In the third time the Maan soldiers tortured the Assamese people inhumanly. Then the British soldiers attacked them from the west so they fled to save themselves from the British soldiers. Some of the Maan soldiers who fled through Dibrugarh were butchered at the place by the Assamese people and threw the bodies to a tank. From that time the place was known as Mancotta and the tank is known as Mancotta Pukhury. The inhabitants of Mancotta are Sonowal and Kachari. Now a days different cast of people are living there.

History behind the birth of Dibru College :

The Higher Educational Institutions which became the nucleus of the Kanoi group of educational institutions in Dibrugarh town were not sufficient to provide the higher education to the people of Dibrugarh town and its neighbouring areas. The people of Dibrugarh town and its neighbouring villages felt that there should be an independent educational institution of a status of degree wholly sponsored and patronised by the general public of this town. In the light of this some enthusiastic young men of that time led by N.L. Borgohain, Saifuddin Ahmed, Safaaddin Ahmed, Sarat Borkakoti, Probhat Borpujari, Bipin Sharma, Nagen Das and some others decided to establish a new college in the town and started to mobilize the public to support for the great purpose. They convened a public meeting at Amulpotty Natya Mandir, Dibrugarh on 25th September 1962. The meeting endorsed the idea for the

establishment of the college and a strong working committee with Dr. Rudra Goswami, the Vice-Principal of A.M.C. Dibrugarh as president and Nilmoni Borthakur as General Secretary, N.L. Borgohain and Saifuddin Ahmed as joint secretaries was constituted to initiate the new college to be named as Dibrugarh College. The people of Dibrugarh and the neighbouring villages gave their whole hearted support. With the full support of the public, the college was first started with effect from 16th August 1963 in the premises of the George Institute Dibrugarh (now Bagmibar Nilmoni Phukan) with Arts and Commerce sections. The Science section was added during the academic session 1965-1966. This premier institute is imparting higher education to the local students of Dibrugarh as well as students coming from surrounding vicinity. The college provides educational upliftment of a large section of students coming from the tea-tribes, SC/ST, other backward communities and from other neighbouring states such as Arunachal Pradesh, Nagaland and Mizoram. The first Governing Body was constituted in the month of May 1963 with the following members -

Chairman -	Dharmananda Das IAS Commissioner of Upper Assam
Working Chairman -	Dr. M. N. Bhattacharyya Principal, A.M.C. Dibrugarh
Vice- President-	Dr. Rudra Goswami
Joint Secretaries-	N. L. Borgohain Saifuddin Ahmed
Members :	Deputy Commissioner, Dibrugarh Binanda Ch. Baruah A. C. Choudhury A.K.Kundu K.P.Ganguli

A.P.Kedia
M. D.Jalan
R. Baruah
N. L.Bagaria
N.Chakravorty
Mrs. P. K. Gohain
S.Borkakoti
B.Sharma
P. C.Das
M. A. Rahman
R. Ganguly
R. Baruah
S.Ahmed
B.N.Jamuar

N.L. Borgohain. The senior most teacher was acting as Principal of the College till the joining of B. N. Jamuar as principal of the college on 07.12.1963. The following well wishers donated at the starting of the college—

H.B.Kanoi Rs.10,000/-, P.Dutta-Rs.1000/-, M/S Hubibullah Shamsuddin -Rs.500/-, M/S Saharia Charity fund-Rs.4500/-, Dibrugarh Fisheries Co-operative Rs. 500/-, K. Saikia- Rs.100/ M/S Girdhurilal Sadarmall-Rs.5000/-, B.C. Borkakoti- Rs.100/N.Baruah-Rs.50/-, R.D. Sharma-Rs.250/, M.Ahmed-Rs.100/-, R.C.Baruah- Rs.250/-, A.C.Gupta-Rs.251/ Bhagawan Das -Rs.50/-, Bhagawan Das -Rs.50/-, The Lakhibari T.E.-Rs.201/-, A.C.Senapotty-Rs.10/-, B.Baruah-Rs.5/-, B. Dowerah-Rs.10/-, Nagen Das-Rs.15/-.

A few others donated for the growth of the college in kinds. Many dedicated teachers offered their honorary services in the beginning of the college. The first group of teaching staff in the initial stage of the college who rendered honorary services are—

English Department-

Bipin Borgohain, M.A., L.L.B.,
Paduman Pandey, M.A.
Jadav Baruah, M.A.
Mehtab Ahmed, M.A.

Economics and Commerce Department-

Keshab Ch. Sarmah, M.A
Sunilesh Borgohain, M.A., L.L.B.
Prabhat Borpujari, M.A., L.L.B.
Safauddin Ahmed, M.Com., L.L.B
Gogon Hazarika, M.A.
Saifuddin Ahmed, M.A., L.L.B.
Sarat Borkakoti, M.A.

Education Department-

Anna Saikia, M.A. L.L.B

Sanskrit Department-

G.B. Sarmah Shastry, M.A. (double)

History Department-

N. L. Borgohain, M.A. (double)
L.L.B.

Amola Baruah, M.A.

Assamese Department-

Kalyani Das, M.A.

Rajani Sarmah, M.A.

Bengali Department-

Anil Kundu, M.A., L.L.B

Dipali Roy, M.A.

Political Science-

Riajuddin Ahmed, M.A., L.L.B.

Physics Department-

R. K. Debnath, M.Sc.

R.Dutta, M.Sc.

Chemistry Department-

Haren Bhumij, M.Sc.
Smrity Sarmah, M.Sc.

Biology Department-

D. L. Borgohain, M.Sc.
H. R. Chutia, M.Sc.
L. C. Goswami, M.Sc.

Mathematics Department-

Binoy Chaliha, M.Sc.

In 1964 the college was shifted to the indoor stadium, Chowkidinghee. Meanwhile the college authorities could manage to purchase about six bighas of land from M/S Jalan industries, Dibrugarh and had begun construction of the college buildings there. In 1970 the college was shifted to the own building of the college. The Arts and Commerce sections of the college were brought under the deficit system of grant-in-aid in December 1972. The Science section was brought in September 1974.

Achievement of the college :

The college has been accredited by the NAAC pear team with B+ grade in 2004. The college has qualified to receive the DST (Ministry of DONER) grant of Rupees Fifty lakh. Ten lakh has been released to college for construction of an internet centre and the renovation of the laboratories and library. DST will supply the laboratory equipments of value forty lakh in four phases. Now the college has an internet centre where ten people can do internet at a time. A computer centre has been established with twenty working computers donated by Indian Engineering Association, where about fifty students can be trained up in a group. The college has a well equipped library having more than sixty thousand of books and journals. There is a well equipped reading room attached to the library where

about one hundred students can study. The college has canteen facility with cold drinking water system. There is an auditorium with capacities of about four hundred having high quality sound and light facilities.

Academic achievements :

The results of the various examinations conducted by the University and Assam Higher Secondary Education Council are satisfactory since the inception of the college. Every year the students have been securing major in various subjects of the three faculties securing first and second class.

Now there are 61 numbers of highly qualified and experienced teachers in the college out of which 22 are Ph.D .and 14 are M.Phil degree holders. Many teachers have received awards from many organizations.

Other achievements :

In the field of sports and music the college authority has encouraged in many ways. The college has managed to gather much fame in these fields. Our students represented Dibrugarh University in Foot ball, Valley ball, Cricket, Badminton, and Table-tennis continuously for many years. Our students played National Games representing Assam team. In music our students have gathered fame not only in India but also abroad.

The college authority has plan for opening some job oriented professional course in near future. The post graduate courses in some subjects are to be started in the college.

USE OF MOBILE PHONE BY STUDENTS

Dr. Mahesh Kr. Jain

Deptt. of Commerce

Introduction:

Mobile phones have become an essential part of human life. Teenagers are the majority of mobile phone user in the world. An empirical study about uses and misuses of the mobile phone has highlighted that teenagers are the most affected among mobile phone users. The consumption patterns of mobile phone among teenagers are erratic and alarming. The teenagers aged 15-22 are much crazy than the people of other age segments. The analysis also alarms that teenagers' relationship to the modern mobile phone is in consistent with their usual consumption pattern. A dependency use of the phone is related to an uncommon behavior of the youngsters.

The traditional age and gender division of the people in modern mobile phone application that can be easily observed is an interesting part of mobile phone technology that shows hardly any difference in genders in use. An intense technological interest and trend-consciousness is linked to impulsive consumption of mobile phone among female. Though the use of frugal or thrifty mobile phone is not related to a gender, yet thrifty mobile phone consumption is old story by any teenager. The intense interest and a craze among female has taken a notable lead from male. Today it is status symbol among

teenagers to have an expensive and sophisticated mobile phone with latest technology available in market.

No doubt mobile phone is a need of the day but various evils and diseases catch teenagers at their early age. The students in colleges and schools are extensively using mobile phones instead of concentrating in classes. Driven in part of evils the students do not concentrate in their studies and being at the age of easily maneuverable, they divert to unwanted activities that lead them away from their studies. The application of mobile phones like sending SMS, making video film, MMS, chatting etc is the practice of teenagers. It is observed that the maximum number of teenagers are found talking on mobile phones while driving the vehicle.

There are many other evils connected with use of mobile phone users especially among teenagers. Disturbing claims of doing wrong by mobile phones, a new research in the America and other part of globe is exploring links between a mobile phone radiation and dreaded disease like cancer. An extensive use of mobile phone by teenagers gives rise to many serious diseases at early age. Dangerous diseases like brain cancer, insomnia etc are not the only health alarm to the user of mobile phones, but there are still innumerable side effects which are yet to be discovered. There are widely published suggestions and advises to mobile phone users for their safety. But whatever may be good or bad effects of mobile phone, its boom will remain among teenagers.

Some Other Effects of the Use of Mobile Phones:

A study was designed to investigate whether the symptoms of ill health reported by young people may be associated with the use of mobile phone (MP) and to analyze its influence on health and development of medical students. The questionnaire was designed specifically for this study and

contained items regarding health condition and health complaints as well as the frequency of MP use. The response rate was 86.6% (286 of 330 forms, completed by 73.77% males and 26.22% females). The findings of the study was that most of the subjects (83.57%) had some knowledge about the adverse effects of MP use. 76.92% of the students carried one mobile, and 23.08% more than one. 55.94%, of the subjects reported the average daily MP use of less than 30 min, 27.97%, of 30-60 min, 11.53%, of 60-90 min and 4.54% of more than 90 min. 16.08% of the subjects complained of headache and 24.48% of fatigue. Impaired concentration was reported by 34.27% of respondents, memory disturbances by 40.56%, sleeplessness by 38.8%, hearing problems by 23.07%, and facial dermatitis by 16.78%. The sensation of warmth within the auricle and behind/around the ear was reported by 28.32%. Out of 286 subjects who participated in this study, 44.4% related their symptoms to mobile phone use.

CONCLUSIONS: The findings of the present study indicate that mobile phones play a large part in the daily life of medical students. Therefore, its impact on psychology and health should be discussed among the students to prevent the harmful effects of mobile phone use. Use of mobile phones may lead to a number of symptoms such as headache, impaired concentration and memory, and also fatigue.

Rules for the use of mobile phones by students in schools and colleges:

Schools and colleges can make reasonable rules about what students can and cannot bring to school. They can ban anything which is illegal, dangerous or is likely to cause disruption or harm to the smooth running of the school and the education of other students.

The use of mobile phones and similar electronic devices in class can be disruptive to the learning environment of students and should be discouraged. It is acknowledged however that in some circumstances such devices can be appropriately incorporated into the learning program.

Mobile phone cameras (still and video) must not be used in places where these are banned, for example changing rooms, gyms and swimming pools. Using mobile camera (still and video) to film people and their activities without their knowledge and/or permission is an invasion of privacy and is not permitted. Schools which decide to allow the use of mobile phones at schools should clearly and regularly advise students, parents and guardians of their expectations with regard to these devices.

Guidelines for policy development:

The following points may be useful in the development of a policy in this area :

Mobile phones should not be used in any manner or place that is disruptive to the normal routine of a school. Students should have their mobile phones switched off and out of sight during classes.

Students should only use their mobile phones before or after school, or during recess and lunch breaks.

There are times when it is genuinely appropriate and beneficial for students to have access to a mobile phone; for example, where there is a need to contact parents or guardians in an emergency.

The policy should apply to students during school excursions, camps and extra-curricular activities.

It is important that students display courtesy, consideration and respect for others whenever they are using a mobile phone.

Mobile phone cameras (still and video) are not to be used anywhere a normal camera would be considered inappropriate, such as in change rooms or toilets.

Appropriate action should be taken against any student who photographs or films other individuals without their consent or who sends harassing or threatening messages.

Disciplinary action should be taken against any student/s who is/are caught using a mobile phone to cheat in exams or assessments.

Students should ensure that their phones are always stored in a safe and secure place.

Mobile phones are used at their owners' risk.

The Department does not hold insurance for personal property brought to schools and it will generally not pay for any loss or damage to such property. Students should be discouraged from bringing any unnecessary or particularly valuable items to school.

References:

- i) International journal of occupational medicine and environmental health (2008), Volume: 21, Issue:4, Pages:289-293
- ii) <http://geoblog.in>

OUTSOURCING INDUSTRY IN INDIA(BPO) CHALLENGES & FUTURE PROSPECTS

Dr. Kamalendu Saikia
Deptt. of Economics

India has become one of the most sought after destination for the companies wanting to outsource their business, knowledge, research, legal and related high-end processes. This not only boosts exports, increases national income and creates greater employment avenues, but also increases tax revenues, caters to the growth of other related industries like infrastructure, catering, etc. The companies involved in outsourcing activities tends to earn huge profits out of this and thus, are in a position to offer their employees the good and competitive pay packages, along with many attractive employee benefits.

India has already made remarkable achievements in the field of Business Process Outsourcing (BPO), with high export revenues. The Indian IT-BPO sector has been able to built a strong reputation for its high standards of service quality and information security, which has been acknowledged worldwide and also helped to enhance buyer's confidence. The industry is continuing this trend by combining provider and industry-level initiatives as well as by generating greater awareness and facilitating wider adoption of standards and best practices. It is moving to provide high-value services to its clients rather than just minimizing/ saving costs.

The success of off-shoring BPO sector in India has led to the emergence of Knowledge Process Outsourcing (KPO) sector in India, which deals with off-shoring of knowledge intensive business processes requiring specialized domain-based expertise. India is well endowed with large pool of skilled manpower, like, chartered accountants, doctors, MBAs, lawyers, research analysts, etc., which would help to add value to the global KPO business and its high-end processes like valuation research, investment research, patent filing, legal and insurance claims processing, online teaching, media content supply, etc. This advantage, along with multi-lingual capabilities and advantages of lower costs, can help the country to emerge as a front-runner in KPO on the global platform. As per Nasscom estimates, the KPO industry is expected to grow by 45 per cent by 2010. Out of the \$16 billion which the KPO industry is likely to assume by 2010, around \$12 billion would be outsourced from India.

But, to be able to run stable outsourcing company (mainly BPO), one needs to overcome the challenges coming in its way. Some of these include: outsourcing is largely fragmented industry; there is more preference for young employees with good command over English and other foreign languages; facing cut-throat competition as well as severe shortages of trained and skilled manpower; non-existence of social security laws needed for checking the background of employees working in BPOs and call centres; at times, more focus on unproductive and non-core activities/ areas; etc.

Further, since KPO involves providing of domain-based processes and business expertise rather than only process expertise. This requires advanced analytical, interpretation and technical skills in the workers. As a result, it is right to say that outsourcing of knowledge processes tends to face more challenges than BPO. Some of these can be listed as: more

investment needed in KPO infrastructure, lack of highly-skilled and trained workforce, need of higher level of control, confidentiality and enhanced risk management, maintenance of higher quality standards, etc.

Besides, there are several problems faced by BPO employees which not only affects their health and lifestyle, but also leads to decline in total output of the firm. Some of the prominent ones are :-

- ◆ Working in night shifts as clients are mainly US and UK based and there are differences in geographical and time zones of India and abroad. Thus, in order to meet cut-throat competition, the BPO employees have to work in night shifts. But, due to lack of normal sleep, their physical and mental health gets affected in the long run.

- ◆ Problem of sexual harassment at workplace, which leads to stress.

- ◆ Some of them gets addicted to drugs and/ or gets serious diseases, etc.

However, according to report by Global Sourcing Now, the Global Knowledge Process Outsourcing industry (KPO) is expected to reach USD 17 billion by 2010, of which USD 12 billion would be outsourced to India. In addition, the Indian KPO sector is also expected to employ more than 250,000 KPO professionals by 2010. Further, a report by Evalueserve predicts that India will capture more than 70 percent of the KPO sector by 2010.

This shows that although outsourcing industry is having a bright future in India, there is still need to address many issues and challenges which restricts the healthy development of this industry. Efforts should be made to give appropriate training to employees of this industry as well as to develop a sound and healthy environment which do not have much detrimental effect on lifestyle of employees.

POPULATION & HUMAN MIGRATION

Nandita Baishya
Deptt. of English

Population, be it of human beings or of animals, is an ever-changing phenomenon of facts and figures. The scientific study of human population is called **Demography**. Demography focuses its attention on three readily-observable phenomena with respects to human population. These are :

- i) Changes (growth or decline) in population size
- ii) Composition of the population
- iii) The distribution of population in space.

Study of human population of the world since 1650 suggests that there is a **demographic cycle** of five stages through which the population of a nation passes. These five stages are:

1. First Stage : High Stationary : In this there is high birth rate and a high death rate which tend to cancel each other out and the population tends to remain stationary. India was in this stage till 1920.

2. Second Stage : Early Expanding : The birth rate remains unchanged while the death rate begins to fall, so that the population starts increasing. Many African and South Asian countries are in this stage.

3. Third Stage: Late Expanding : The birth rate tends to fall with development of the country, while the death rate falls even further, so that the population tends to keep on increasing.

India and other developing countries such as China are in this stage.

4. Fourth Stage : Low Stationary : In this stage the population becomes stationary due to low birth and death rates. Austria and the Scandinavian countries show little growth of population.

5. Fifth Stage: Declining : Germany, Hungary etc show a falling population. This is due to the fact that the birth rate is lower than the death rate.

From the demographic cycle above it appears that birth and death rates are the only factors responsible for changes in the size of populations. However, it is seen that while these two may be the most important factors, many happenings or occurrences are responsible for the changes in the size, composition and distributions of populations which take place continually in most places of the world. Demography deals with these occurrences in its study of world population trends. The most important of these **demographic processes** are:

- i) Fertility, that is, births.
- ii) Mortality, that is, deaths.
- iii) Marriage
- iv) Social Mobility
- v) Migration.

While the first two processes, that is, fertility and mortality, bear great influence on the changes in the size of the population they do not directly affect its composition and distribution unless accompanied by other factors. Similarly, the next two processes, namely marriage and social mobility, have more effect on the distribution and composition of the population rather than its size. It is the process of migration that can have profound on all three aspects of the population – size, composition and distribution. What, then, do we understand by the term migration, and how does it affect the population?

Unlike other living beings all over the world, there is only a single species of human beings on earth, in spite of their living under different climatic and geographical conditions and having widely different food habits and lifestyles. After little-known-about beginnings on earth in Africa, if researchers are to be believed, humans have spread all over the globe, evolved to more suit their surroundings and lifestyle, created cultures, shaped and reshaped our societies, and will continue to reshape them again and again. However, through all this, they have managed to remain basically similar to each other, so much so that they are all included in the same species. This is essentially the reason why the yellow-skinned, dark-haired, bow-legged, slit-eyed Central Asian tribesman, the spear-yielding, hard-running, curly-haired, coal-black giant Masai warrior, the light-skinned, blue-eyed, sharp-featured blond office-worker from Hamburg, Germany, and the chubby-cheeked, flat-featured and parka-donning Inuit from near the Arctic Circle, despite their widely different pursuits, appearances and geographical separation, all belong to the same species: *Homo sapiens*. This remarkable achievement, if at all it can be considered an achievement, has been due to a phenomenon almost as old as man himself: Human Migration, and the resultant intermingling.

The term Human Migration is rather vague. Most people would probably define it as the permanent movement of people from one home to another. It is, however, a much broader term than that. It is the phenomenon responsible for population changes. It is responsible for many peoples' problems. It is responsible for others' solutions. It results in a lot of conflict and turmoil. And it is always controversial. Migration has always been a great adventure of human life. It has, quite rightly, been called "one of the greatest challenges of the 21st century". This is what makes it so exciting. In order to understand more about the full scope of the term it is essential to know more

about two aspects: why migration takes place, and what effects it has on the people and on the world.

Human beings, armed with their logic, their tools and their language, did not want to wait for evolution to enable them to adapt to different conditions and take up residence at different places. Also, as populations grew and cultures developed, inequality and conflicts arose between people. The first factor gave humans the key to any room on the planet. The second gave them the reasons to use them. The result : migration. But **why** does migration actually take place? A simple explanation is that it might be due to the “pull” that a place exerts on a person by offering better opportunities, freedom, peace etc, or it might be due to the “push” that a place exerts on the person because of difficult living conditions such as low income, repression, overcrowding, conflict etc. However, the factors leading to migration may not be so simple. It involves the individual deciding, rationally and simply, where the best hope for freedom or success lies. This decision will depend on such factors as the person’s life history, his beliefs, his family, his country’s relationships with other nations and, above all, the interlocking international network of existing migration routes and patterns.

The United States of America is a great example of “pull” exerted on potential migrants. The lure of good job opportunities, good pay, available land, high standard of living, freedom, and national security that it offers are a strong motivation factor for millions of people all over the world, especially the ones from the more socio-economically underdeveloped countries. A large proportion of its population is today made up of people who originated in places like India, China and other Asian countries, Italy, Central America and Africa. Come to think of it, the country came into prominence in the world after the migration of tens of thousands of people,

mainly from the British Isles, looking for better opportunities, overpowering the native Indian tribes and completely changing the demography of the continent. Canada, the West European countries and Australia are other countries with strong pull effect on people from less-developed countries. Hundreds of thousands of Jews, moving covertly through war-ravaged Europe in the nineteenforties, and later more overtly, towards their ‘promised land’ of the newly-created state of Israel is a great, fairly recent, instance of mass migration, changing the size, composition and distribution of population in that narrow strip of land in West Asia. Mass Jewish migration to Israel had, of course, factors of both pull and push.

In 1994 and 1995, following brutal upheavals in their country, over 450,000 Rwandan refugees fled their country, many to neighbouring Tanzania. This was one of the greatest migrations in recent times. It is an example of “push” exerted by the severe conditions existing in their country due to war, and its resultant lack of security of life and property and lack of food and employment. The partition of the subcontinent into India and Pakistan also saw migrations of millions of Hindus and Sikhs into India and Muslims into Pakistan. This double migration, also had factors of both pull and push in its causation. Religious persecution is another factor which pushes people into migrating. The Mormons were forced to leave the state of Missouri by the governor, and they undertook a harrowing trek of 1300 miles to the present-day state of Utah. Natural disasters such as cyclones, earthquakes, drought, famine, disease and tsunamis may also force migration on the local populace, but these are usually of a temporary nature and of short distance, the migrants tending to return to their original places of habitation once conditions become favourable. Migrations forced upon the people by war, political upheaval, natural disaster, religious persecution etc may be quite dramatic in that thousands and

thousands of people migrate more or less together, in a very-much visible manner. However, economic migration, in search of better work opportunities, pay, and living conditions, may not be as obvious. It is taking place, quietly and unnoticed, legally or illegally, every day at airports and seaports, at bus stations and railway stations. Over time the number of immigrants become substantial, enough to set up Chinatowns and Little Indias and Little Italys in different places of the host country. Some economic migrations may be short-lived and temporary, like the seasonal migration of agricultural workers for purpose of cultivation or harvesting.

Permanent or temporary, legal or illegal, overt or covert, migration always affects the host area in different ways. The Indian National Census of 2011 will study not only the size of the population but also the volume of working population, productivity, level of education, health status, etc. It is definite that the results will show plenty of differences from the results of the Census of 2001, not all of which will be explainable by fertility, mortality, marriage or social mobility. Migration will have played a part.

What, then, are the **effects** of migration? First of all, migration always influences the demography of the places, which may be changed completely. Examples abound: U.S.A., Israel, Northern Srilanka, Israel. And don't forget the Ahoms and the Tea Communities in Assam. Even the "Assamese" are said to have migrated from the Indo-Gangetic plains and before that, from Central Europe. Migration from rural to urban places results in the birth and growth of cities. In fact, migration is the phenomenon solely responsible for the fact that there are people, namely Homo sapiens, all over the world, although scientific evidence points to the fact that man originated in Eastern and Southern Africa. Migrants are usually a very homesick lot. They try to hang on to their old cultural practices,

and this often rubs off on the host nation. These demographic and cultural changes are not always popular amongst the host people, who often resist, often violently so. The changes happen anyway.

The economic effects of migration may also be profound. On the whole the host society probably gains in the form of greater availability of newer and better ideas and skills, and of cheaper and more abundant labour etc. However, the people in direct competition with the migrants may not be as happy due to increased competition and reduced opportunities. They are forced to increase their competence and competitiveness, and this is definitely a big gain for the society in the long run. Migration has also spawned industries like human smuggling to the host nation and training people to meet job requirements in their adopted countries. Institutes to train young females to become maids in western countries abound in the Philippines. Migrants usually send back substantial amounts of money to their relatives back home, and in the case of some countries, the Philippines again being a notable example, this may be many times the amount that the country is receiving as foreign aid. Not only do the relatives gain, but the whole country as well.

When judged from a detached viewpoint human migration will be seen to have greater beneficial effect than otherwise, for all concerned. However, it continues to be very unpopular to the people of the more developed countries that are the targets of migrants. Migration, therefore, will remain controversial. Migration will also continue, as long as there is man on earth. And migration will continue to affect the size, the composition and the distribution of human populations.

❖ ❖ ❖

THE NEW AVATAR OF INDIAN CURRENCY

Jayanta Saud
Deptt. of Economics

Indian Rupee has got its own symbol. Similar to Dollar (\$), Pound Sterling (£) and Japanese Yen (¥), and Euro (€), Indian Rupees has got a symbol. The new symbol is designed to look like a Hindi alphabet 'RA' (र) and part of a English alphabet 'R'. Indian currency has become the fifth currency to have its own graphical symbol.

The new symbol is also meant to differentiate the Indian Rupee from the rupee of Pakistan, Nepal, Sri Lanka and the Rupiah of Indonesia.

D Udaya Kumar, a graduate from IIT Bombay, designed the symbol. The design got selected from 3,000 designs entered for the competition announced by the RBI. First, the government shortlisted five entries from the competition held last year. Finally, Udaya Kumar's design is selected. According to the terms of the government, the winning design will be the exclusive property of the government of India. The designer will have to surrender the complete design copyright for a cash prize of Rupees 2.5 lakh.

It is planned that the symbol will be adopted in India within six months and all over the world within a year. The symbol however

won't be printed in the currency notes.

In 2009, the India Finance Ministry began a public competition to design and select the symbol for the Indian Rupee. The Finance Ministry official said to BBC in an interview, "The new symbol would be the identity of the Indian currency."

The meaning of the symbol in Udaya Kumar word is that, "I have given a lot of thought to this design. It is basically based on the letter 'ra' in Devnagri script. In that, I have just added a strikethrough line to represent Indian flag. And since I have incorporated the Devnagri script, it represents the Indianness of it because the top-line is quite unique and is not found in any other script. I have also tried to incorporate the Roman script 'R' within it for it to have an international appeal."

Kumar's concept is based on the Tricolor and "arithmetic equivalence". While the white space between the two horizontal lines gives the impression of the national flag with the Shook Chakra, the two bold parallel lines stand for 'equals to', representing balance in the economy, both within and with other economies of the world

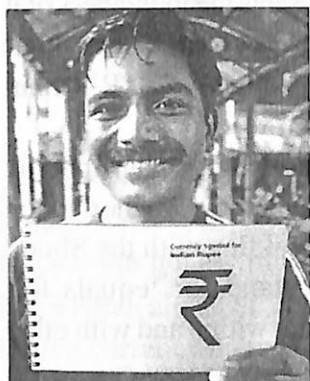
Influence of Indian Economy

So far the Indian Rupees was abbreviated as Rs, Re, or INR. "The symbol should represent the historical and cultural ethos of India," the deputy secretary in the finance ministry's coin and currency department, BS Rawat, told the BBC. The proposal to have a unique symbol for the Indian Rupee was the idea of Finance Minister Pranab Mukherjee that he brought up in his Budget Speech for this fiscal. "In the ensuing year, we intend to formalise a symbol for the Indian rupee, which reflects and captures the Indian ethos and culture," Finance Minister Pranab Mukherjee said while tabling the Union Budget 2010-11 in the Parliament. Inspired by the growing influence of the Indian rupee in global markets, the proposal to introduce a symbol for the Indian rupee first came up

in 2009.

The introduction of a unique symbol for Indian Rupee reflects the importance of Indian economy in global economy. So far, US dollar, European Euro, British Pound, and Japanese Yen were the only members of the elite class of having unique symbols for their currencies.

The knowledge of the new Indian Currency will be not complete without knowing its creator.

Udaya kumar

Dharmalingam Udaya Kumar was booked to fly to Guwahati on Thursday morning of 15 July 2010. On Friday he was to start his new job as assistant professor in the department of design at the Indian Institute of Technology in Guwahati. He was leaving the IIT Mumbai campus where he spent five years earning a PhD in industrial design—the first doctorate to be awarded in the discipline India

The calls started pouring in early Thursday morning. He had won a nationwide contest run by the government to design a symbol for the Indian rupee. A symbol he designed, incorporating elements of Devanagari and Roman scripts, had been chosen to represent India's growing economy and its currency. It would be incorporated in Unicode, computer keyboards will have a dedicated key for the symbol and it will come to be seen and recognised around the world. A designer gets to create a currency symbol just once in a nation's life.

For a man used to painstaking and solitary pursuit of meaning in symbols, typefaces and ancient Tamil manuscripts, the attention must have been unsettling. He didn't take his flight. In the evening,

cars came to haul him off to television studios. He would go to Guwahati the next day. Born in Chennai on 10 October, 1978, Kumar's family hails from Thanjavur. The magnificent temples there must have had something to do with his decision to study architecture, which he pursued at Anna University in Chennai. Subsequently, he did his masters in architecture from IIT, Mumbai. When the industrial design center (IDC) in the campus started offering a PhD, Udaya Kumar enrolled, and started work on the evolution of the Tamil script, which dates back to 2nd century AD. "I want to continue work on Tamil typography. I find our symbols have a very heavy western influence. I will do more work on Indian scripts," he told in an interview. For the design, he took inspiration from the symbols of such currencies as Korea's won, UK's pound sterling, euro, lira, peso and others. "Thus it has a harmonious identity as far as international currency symbols are concerned and at the same time it has the Indian uniqueness," he said about his winning design. Among the international currencies, he likes the Yen symbol as it best reflects the country. The 31-year-old bachelor worked as a senior designer for two years with speciality magazine publisher Infomedia.

UNITY IN DIVERSITY IN INDIAN CULTURE

Dr. Jaswant Singh
Deptt. of Anthropology

There has been a common spiritual outlook on life, to which various races and religions have made contributions. India's cultural history of several thousand years shows that the subtle but strong thread of unity which runs through the infinite multiplicity of her life, was not woven by stress or pressure of power groups but the vision of seers, the vigil of saints, the speculation of philosophers, and the imagination of poets and artists and that these are the only means which can be used to make this national unity wider, stronger and more lasting.

Tagor's poem *Bharat Tirtha*, in a very lucid way sums up the main trends of India's History in the past and of India's destiny in the future - how there has been a synthesis of races and culture in the past leading to the creation and characterization of a composite Indian civilization, diverse in its origin but united in its ideals and aspirations.

Immigration to India has been continuing since time immemorial. The base of Indian civilization was laid down some 3000 years ago by the fusion of cultures of the speakers of Austro, Dravidian and Aryan languages.

Indian culture is in fact Sanskrit or Sanskritik culture. Sanskrit in its origin is an Aryan or Indo European language.

But in Indian context it is the joint product of the Aryans and the non-Aryans.

The subsequent history of civilization in India is the expansion and elaboration of this Sanskritik culture and its slow but inevitable acceptance by all the various peoples of India. Advent of aggressive Islam and Christianity may appear to have been opposed to this Sanskritization. But despite these occasional set-backs, it continued unabatedly; and as a matter of fact with time the over-worked cliché unity in diversity has become a part of India's self identity.

In the past foreign travelers Megasthenes (C. 315 B.C.), Fa Hsien (405 – 411 A.D.), Huan Tsang (630 – 644 A.D.), Alberuni (1030 A.D.), Marco Polo (1288 – 1293 A.D.) and Ibn Batuta (1325 – 1351 A.D.) observed and recorded this.

The tremors of 1960's and 70's and the turbulence of the 80's (first in the north-east, then temporarily in Tamil Nadu and in the 80's in the Punjab, North-east, Gorkha land, Jharkhand and other areas) have compelled frequent reiteration of the need to maintain the country's diversity and ensure that the individual identity of the different ethnic groups and communities do not get eroded. This acceptance of cultural pluralism however does not detract from the ideal of promoting economic, political and social integration.

What are the main sources of diversity in Indian society? The most obvious factors in this regard are racial, linguistic and religious affiliation.

The main six racial types in India according to B.S. Guha are as follows –

- 1) Negrito
- 2) The Proto-Australoid
- 3) The Mongoloid
 - a) The Palae Mongoloid

- i) The Long headed
- ii) The Broad headed
- b) The Tibeto-Mongoloid
- 4) The Mediterranean
 - a) The Palae Mediterranean
 - b) Mediterranean
 - c) The Oriental
- 5) The Western Brachycephals
 - a) The Alpenoid
 - b) Dinaric
 - c) Armanoid
- 6) The Nordic

All these groups have entered India at different times. It is however, essential to remember that the bulk of the Indian population represents racial admixture in varying degrees.

Religious boundaries are more clearly drawn. There are eight major religious communities in India. They are –

1) Hindus	80.5%
2) Muslims	13.4%
3) Christians	2.3%
4) Sikh	1.9%
5) Buddhist	0.8%
6) Jains	0.4%
7) Other religions and persuasions (Zoroastrian, Jew etc.)	0.6%
8) Religion not stated	0.1%

[Census of India 2001]

Each major religion is again sub-divided along the lines of religious doctrines, sects and cultures (for example; shaivike', Vaishnava, Sakta, Smata among the Hindus).

Language is another source of diversity. It contributes to collective identities as well as conflicts. The Indian constitution

recognizes 22 languages (a few more are to be recognized) but this is only an official record. All these have again dialectical variation. There are about 227 mother tongues besides the huge tribal dialects and languages. For example the Nagas of Nagaland have 19 different languages. Another important source of diversity is the cultural identity of particular communities and region. Besides, demography, natural setting, climate, food habit, dress and practically in every aspect diversity is observed in the Indian population.

Then what about unity? How has it been brought about? The people of India by and large have a feeling for the sacredness of all life, a great tolerance for all other beliefs and points of view.

The geographical location of India with the majestic Himalayas in the North and the sea around peninsular India gave it at least partial isolation for a long time. During the period there were population movements within the sub-continent which gave a semblance of unity to it.

Hinduism is the dominant religion in India. It has influenced the ethos of Indian cultural society. The sacred geography of India has also contributed to its cultural identity. The four great Hindu religious centres of pilgrimage are located in different directions. They are Badrinath (U.P.), Puri (Orissa), Dwarika (Gujarat) and Rameshwaram (Tamil Nadu). Kamaykha Pitha in Assam is perhaps the most important seat of Shakti Kal. Other sacred centres are scattered throughout the country. All these places attract pilgrims from all over India.

Many rivers specially the Ganga, Yamuna, Narmada, Godavari, Krishna, Kaveri and Brahmaputra are regarded as sacred. On their banks are located several major and minor sacred centres.

Similarly Islamic Mosque, monuments, shrines,

Gurudwaras, Churches and Buddha Bihas are scattered throughout the country.

Indian classical music presents another facet of the country's unity. The development of these musical traditions truly represents the composite culture of India, for both the Hindus and the Muslims.

The opposition of all the Indian groups to the British colonization and prospect of alien domination by the Whites provided a new impetus to unity. The national movement welded the different communities and cultures.

Modern education, the development of a network of transport and communication and industrialization and urbanization provided new bases for the unity of Indian society.

Constitutional provisions also add to the unity. Thus for example we have common citizenship, unified judiciary, all India services, strong central government, common official language and common National symbols (for example flag, emblem, anthem and festivals etc). All these factors contribute positively towards maintaining and reinforcing a unity in diversity in Indian society.

Nevertheless some problems persist and some others have been generated in the last few decades. Ethnic movements, religious fundamentalism, new twist in the pattern of inter-communal reactions, linguistic conflicts, regionalism and sub-regionalism pose a major challenge to the unity of the contemporary Indian society. Any way it is hoped that in due course of time these difficulties will be overcome to uphold the long-cherished unity and integrity in Indian society.

The paper is prepared from a lecture by Prof. R.K.Kar in the Department of Anthropology, Dibrugarh University in 2002 and with the help of the following books –

Abid Husain, S. 2006 *The National Culture of India*, New Delhi, National Book Trust, India.

Bose, N.K. 1985 *The Structure of Hindu Society*, Delhi, Sangam Books.

Chaterjee, S.K. 1974 *Kirata-Jana-Krita* Calcutta, The Asiatic Society.

Das, B.M. 1997 *Outlines of Physical Anthropology*, Allahabad, Kitab Mahal.

Mandelbaum, D. 2003 *Society in India*, Delhi, National Book Trust.

Unnithan, T.K.N. et.al, 1965 *Towards a Sociology of Culture in India*, New Delhi, Printice Hall.

THE NATURE OF LEADERSHIP

Jolly Chutia
Deptt. of Sociology

Human beings are the most precious parts of civilization. Without leadership an organization is only a confusion of people and machinist. Leadership is the ability to persuade other to seek defined objections enthusiastically. It is the human factor that binds a group together and motivates it toward goods. The leader's act of motivation is similar that turns the issued pupa into a butterfly with all the beauty that was the pupa's potential that is a organization and its people. It is so Important that people have been concerned about it science the beginning of history.

Leadership is a part of management, but not all of it. Rangers are required to plan and organize, for example, but all are ask of leader is that they influence others to follow. The fact that they influence others to follow is no guarantee that they are go going in the sight direction. This means that strong leaders can be weak managers because they are weak in planning or some other managerial dusty. Though they can get their groups going, they just cancer get them going is directions that organizational objections.

The reverse also is possible A manager can be a weak leader and still be an acceptable manager, especially if one happens to be managing people who have strong drives to work. This combination of circumfuses is less likely, and usually we expect

an excellent manager also to have reasonably higher leadership ability. Even though leadership is something a person does, it should not be confused with more activity. Aggressiveness and constant interaction with others will not guarantee good leadership. At times the appropriate leadership action is to stay in the background keeping presence off the group, to keep quit so that others many talk, to be calm in times of uproar, to heritable and to delay decisions. Leadership are a key human resource in any organization. We usually think of companies completion by means of their leaders than their products. Better leaders develop better employers, and the two together develop better products, therefore, an employer who develops better leaders contributes more to society and games a competitive advantage . –

Formally, it was thought that personal trails were the major source of successful leadership, but more recent emphasis is on me leader's behavior with the groups. That is successful leadership depends on acts, not personal traits. Successful leadership requires behavior that writes and stimulates follower toward defined objections in specific situation. All three elements leader, fowlers, and situation are variables that effect each other in determining appropriable leadership behaviors.

Leaders provide both tats and () support for their followers. They help assemble the resource, budgets, power, and other elements that are essential to get the job alone. It is said that supervisor tend to supervise as they themselves are supervised. The same thought applies to leaders. They serve ad role models for their followers, who tend to act in about the same way that they leaders do. For example, if a leader is considerate and supportive with follower, their responses are likely to be similar. It a leader follows are opposites. However, employees are also may turn opposite. The facts is sometimes overlooked that, with

few exceptions, leaders in organization are also followers, They nearly always report to same one else. Even the president reports to a board of directors. Leaders must be able to wear both hats gracefully, to be able to relate both upward and down word. They need validation from higher authority just as much as they need support from followers. In formal organization of several levels, the ability to follow is one of the first requirements for good leadership. It is the key that unlocks the door to leadership opportunities and keeps the leader in balance with the rest of the organization.

Leaders use three different types of skills technical, human and conceptual. Technical skill refers to a person's knowledge and ability in any type of process or technique. Examples are the skills learned by accountants, engineers typists and toolmakers. This skill is the distinguishing feature of job performance at the operating level, but as employees are promoted to leadership responsibilities proportionality less important. They increasingly deepened on the technical skills of their subordinates and in many cases have never made use of the technical skill that they super use.

Human skill in the ability to work effectively with people and to build teamwork. No leader at any organizational level escapes the requirement for effective human skill.

Conceptual skill is the ability to think in terms of models, frameworks, and broad relationships, such long-range plans. It becomes increasingly important in higher levels while human skill concerns people and technical skill is with things.

Goal setting is the establishing of targets and objectives for successful performances, both for long-run and short-run. It provides a measure of how well individuals and groups are meeting performance standards. The theory underlying goal

setting is that human behavior is goal directed, so goal setting is a necessary part of leadership? Groups members need to feel that can be reached with the resources and leadership available. Without goals, different members go in different directions. This difficulty will continue as long as there is no common understanding of the goals involved. All leaders deal with power and politics. Power is the ability to influence other people and events. It is the leader's stock in trade, the way that leaders extend this influence to others. It is somewhat different from authority, because authority is delegated by higher management. Power, on the other hand, is earned and gained by leaders on the basis of their personalities, activities and the situations in which they operate. Politics relates to the ways that leaders earn and gain power. It is necessary to help a leader keep on top of a situation and control events toward desired objectives. Politics concern balances of power, souring face, horse, ligneous com promises, trade-offs, and a variety of other activities, It has been a classic human activity since the beginning of civilization, so is no unique to modern organization. But modern organization are a fertile place for politics to thrive. Observers have said that leaders who are otherwise capable but who lack basic political skills will have trouble rising to the top in modern organizations. In the words of an observer, political power is on the few mechanisms available for aligning an organization with its own reality. In simple terms political skills are essential for successful leaders. Leadership is practical by leadership style, which is the total pattern of leaders' activities in relation to followers. It represents their philosophy, skills and attitudes in practical. There are differences in the ways leaders approach people to motivate them. If the approach emphasizes followers, the leader uses positive leadership. If the emphasis is on penalties the leader is applying negative leadership. The

stronger a penalty is, the more negative it is. The same reasoning applies to rewards, so what exists is a continuum ranging from stronger polities to strongly negative. Almost any manager used both styles some where on the continuum every day, but the dominant style sets a tone within the groups. Style is related to ones model of organizational behavior. The auto creative model tends to produce a negative style. The custodial model is somewhat positive leadership generally achieves higher job satisfaction and performances. Negative leadership gets acceptable performance in many situations, but it has high human costs. Negative leaders act domineering and superior with people. To get work done, they hold over their personal such penalties as loss of job, reprimand in the presence of others and a few day off without pay. They display authority in the face belief that it frights everyone into productivity. They are bores more than leaders.

Even the most competent leaders will at this have to fall back upon negative leadership, because they cannot always determine how to motivate an employee positively. Perfection can never be achieved but his treacle trend is that managers need more and more positive leadership skill in order to be rated satisfactory. The days of the boss and driver are (). Better employee education. Greeters independence and other factors have made satisfactory employee motivation more dependent on positive leadership.

So, leadership is the ability to persuade other to seek defined objectives enthusiastically, it is determined primarily by ones, role behavior, not by ones, personal traits leaders apply different leadership styles. Appositive, participative, Considerate leader tends to be more effective in typical situations, However, a more autocratic style can be successful in situations that are either very favorable or very unfavorable to a leader.

GREEN CHEMISTRY IS ONLY THE PILLARS THAT HOLD UP SUSTAINABLE FUTURE

Rupjyoti Hazarika
Deptt. of Chemistry

In the words of Leonardo de Vinci – “when nature stops producing any new species the chemists take over....”

Right from the morning with a toothpaste in hand and to end the day with a good night on electric switch, is the amazing achievements of chemistry that maintain the current standard of living and improve our quality of life.

Till early eighties of last century chemistry remained busy in making new substances with novel properties remaining knowingly or unknowingly indifferent to the possible hazard associated with these preparations. Chemist of that period was not concerned about the fact that the term “Hazards” associated with chemicals also includes acute and chronic toxicity, ecotoxicity, carcinogenicity etc. They used to throw the wastes into large water bodies or into the atmosphere believing that dilution will take care of pollution. It also did not occur to them the chemicals they synthesized may also cause serious changes in the environment like global warming, ozone hole, eutrophication etc. Which may threaten even the very existence of life in this planet. Some of the recent catastrophes – Bhopal Disaster in 1984 was due to the toxic chemicals MIC. Tornado in Florida. Flood in Jakarta. Many such disasters made the

general public aware about the unintended evil effects of synthetic chemicals. In 1990 pollution prevention Act was passed in the united states. Many legislation Act was come into force. So today when a chemist designs the synthesis of a new chemicals he/she should make the intrinsic decision regarding the immediate and long term () associated with the products. These decision collectively constitute the principles of green chemistry of the 21st century.

What is Green Chemistry :

The term "Green Chemistry" has been coined by professor paul Anastos, considered as the father of Green Chemistry at Environmental protection Agency USA.

Green Chemistry may be defined as the Benign Chemistry that does no harm either to human or to the environment. The goal of Green Chemistry is to design synthetic methods that reduce or eliminate. The use or generation of toxic products, wastes and other auxiliaries. Green Chemistry is not a new chemistry. It is a tool to minimize the negative impacts of the chemicals and the processes involved in the production of the chemicals.

Today toxicity of many chemicals can be explained on molecular basis. The Principal objective of green Chemistry is to manipulate the molecular formula of the toxic chemical to eliminate the cause of toxicity without sacrificing much of the desirable properties of the chemical-Green chemistry not even includes to set the usage of harmful chemicals but also directs to set the usage of systems where the use of chemicals could be minimized with maximum atom economy. So Green chemistry involves the design and redesign of chemical synthesis and processes to prevent pollution rendering the products cost effective and environmentally friendly.

Green Chemistry on Household :

When Chloro fluoro carbons. CFC's were first synthesized

by chemist in 1930's these were appears as wonderchemicals, because of their extraordinary high stability, volatility, nonflammability and nontoxicity, for which these compounds found numerous applications in diverse fields of human activities such as refrigeration, cooling system, plastic blowing supersonic jet planes as propellers etc. But unfortunately this class of compounds are now held responsible for making a 'hole' in the ozonolayer in the stratosphere and thereby threatening the existence of life on the earth.

As a part of the Green Chemistry chemists in England. Have been able to synthesize HFC's which have similar properties as those of CFC's but are more easily degradable and do not pose any danger to the ozonolayer.

Similarly, DDT the once famous biocide in just 10 years time and was believed to be the ultimate answer to the pest menace, has now been proved to have long term toxic effect in human, causing cancer and genetic disorder – found in the mother milk of Sweden and USA. Birds lay thin-shelled eggs. Failed to hatch.

As a part of Green Chemistry in advance move easily degradable but structurally related compound Methoxychlor.

Another example of a persistent industrial pollutant is plastic. Plastic acts as a pollutant as it is not biodegradable. Its physical persistent attribute makes it a pollutant. Computer and electronic waste together with polythene create havoc to environment which are not degradable.

In Japan Green chemists have synthesized polyhydroxybutyrate (PHB) as substitute for plastics, PHB's are biodegradable and are prepared from renewable raw material plants.

Nearly 15% of the total global output of energy is demanded in chemical industries by designing Green synthesis such as

way as to eliminate energy consuming purification steps like distillation, crystallization, ultra filtration, steam distillation or sublimation.

Agro chemicals and pharmaceutical production involves 10-15 steps and can generate more than 100 kg of waste for each kg of end product. Thus Green Synthesis is only the very where minimized the waste of no waste – Ibuprofen a general pain killer was synthesized through green route by prof. M. K. Chawdhuri in India, (Now honourable vice chancellor of Tezpur University). With 77% atom economy than the traditional route of 40% atom economy. Green Chemistry. Represents the pillar that holds up our Sustainable future, it is imperative to each and practice also make aware of the value of Green Chemistry to present and future generation at school, college and University levels by designing Laboratory Experiment in their curriculum.

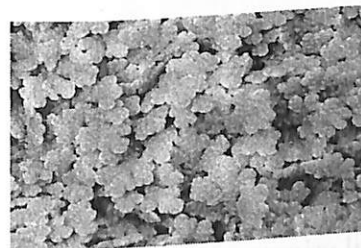

CULTURING OF AZOLLA CAROLINIANA AND POPULARIZING ITS USE AS MANURE

Pranab Paul
Deptt. of Botany

Present day world is switching on to organic farming. Nitrogen is a major element required by plant for growth and development. The nitrogen is provided in the form of chemical fertilizer. Such chemical fertilizers pose health hazards and pollution problem in soil. Besides these are quite expensive, bringing the cost of production much higher. Hence alternative sustainable methods should be used and popularized.

Biological nitrogen fertilizers play a vital role to solve the problem of soil fertility, soil productivity and environmental quality. The symbiotic system *Azolla-Anabaena* complex is known to contribute 40-60mg Nitrogen/ha. In addition to contributing Nitrogen, the cyanobacteria add organic matter,

Azolla Species

Mass cultivation of *Azolla* species

secrete growth-promoting substances like auxins and vitamins, mobilize insoluble phosphate and improve physical and chemical nature of the soil.

Species available for Azolla culture:

There are two species, which are very commonly used. *Azolla piñata* and *Azolla coroliniana*. *Azolla pinnata* is a seasonal species and it blooms during the rainy season after which its growth becomes limited. *Azolla coroliniana* grows round the year and hence its use is increasing.

Method applied:

The commonly used method for its culture is given below:

1. A peat is dug 2m x 1m x 6 inches.
2. Polythene is spread in the pit and its sides are made high.
3. Water is poured in the pit and its height is maintained at 10 cm.
4. Two cups dried cow dung is put in the pit.
5. Two to three teaspoon of rock phosphate is put in the water.
6. *Azolla caroliniana* is then put in the pit.

The optimum pH (8) and temperature (14-30°C) is best for the growth of *Azolla*.

Harvest:

After about 15 days the *Azolla* is ready for harvest. The same micro plot is inoculated with fresh *Azolla* after repeating the process.

Economic Benefit:

There is a need to popularize the use of *Azolla* as the cost of production is very less as compared to the huge economic benefit. *Azolla* after harvest is dried and used as green manure. There are two methods for its application in field:

1. Incorporation of *Azolla* in soil prior to rice cultivation

2. Transplantation of rice followed by water draining and incorporation of *Azolla* (Singh, 1980).

It can also be used as cow food as it is rich source of nutrients. The fern should be boiled before giving it to the cattle. It can also be used as food for fishes in pisciculture. *Azolla* is a very good source for the preparation of compost. It has also been found that *Azolla* growth stops the breeding of mosquitoes in fresh water and hence can also be remedy for spread of mosquito spreader diseases.

References:

1. Megasporocarps of *Azolla* and their germination in varied paddy soils. *Nayak S.K . Singh P. K.*
2. Illustrated aquatic and wetland plants in harmony with mankind. *Ghos S.K.*
3. Biodiversity of Assam. *Bhagabati, Kalita, Baruah.*
4. Tanaka A. Role of organic matter. In 'Soil and Rice' IRRI, Los Banos, Philipines.
5. Wagner GM. *Azolla*: a review of its biology and utilization in Botanica.

FUNCTIONAL FOODS FOODS THAT COUNTER DISEASES

Zenith Buragohain
Deptt. of Chemistry

Within the last decade, we have noticed distinct changes in the understanding of the role of foods in human health promotion. The first frontier of scientific investigation has moved from the primary role of food as the source of energy and body forming substances to the more subtle action of biologically active food components on human health. In industrialized world, there has been an explosion of consumer interest in the active role of food in the well being and life prolongation as well as in the prevention of initiation, promotion and development of cancer, cardiovascular diseases and osteoporosis. As a result a new term functional food was proposed. According to the definition, a functional food is a part of everyday diet and is demonstrated to offer health benefits and to reduce the risk of chronic disease beyond widely accepted nutritional effect. The term "Functional food" was introduced in Japan in mid 1980's. However the concept that natural components in many foods could have a beneficial effect on human health, is the basis of 'Ayurveda'. Hippocrates, the celebrated Greek philosopher urged 2500 year back, "Let food be thy medicine".

All functional foods have a common property, that they affect beneficially one or more way. And beneficial effect can be expected when they are consumed as a part of normal food. The health benefits targeted by functional foods include

reducing of cholesterol, reducing hypertension, anti carcinogenic, anti diabetic, tumor suppression etc. As an example, French diet is high in animal fats and low in fiber. However, there is no high incidence of arteriosclerosis and cardiac disease, which would be expected from that type of food. This "French Paradox" can be explained considering the fact that French also consume large quantities of red wine rich in natural antioxidant- polyphenols that prevent arteriosclerosis and hypertension. Antioxidants are the naturally occurring protective agents.

Some of the ingredients that make food functional are —

- a. Dietary Fibers.
- b. Oligosaccharides.
- c. Essential fatty acids.
- d. Antioxidants, vitamins and Minerals
- e. Flavonoids and other polyphenols
- f. Spices
- g. Healthy bacteria

Dietary Fibers:

Legumes such as soybeans, fruits like plum, bananas, certain vegetables like broccoli, carrots are rich in dietary fibers. These fibers are resistant to hydrolysis by digestive enzymes of human gut. Some physiological rules of dietary fibers are:

1. Filling the diet without adding calories.
2. Helping to reduce obesity.
3. Reducing post prandial glucose level in blood. Thereby reducing insulin requirement.
4. Preventing absorption of Cholesterol.
5. Softening of stools through absorption of water. (preventing hemorrhoids)

Oligosaccharides:

Several vegetables carrots, tomatoes, spices like ginger, garlic, fruits like banana are rich in oligosaccharides. They are

shot chain polysaccharides having unique chemical structures, which are not easily digested by humans. They help in the growth of health promoting bacteria like bifidobacteria. Oligosaccharides show anti constipation effect. Consumption of 6.12 gm oligosaccharides per day for 2-3 months reduces blood cholesterol by 20-25 mg/dl. This reduction is attributed to increased population of bifido bacterium. Lactobacillus acidophilus, which assimilates cholesterol in vitro. They inhibit the growth of harmful bacteria.

Polyunsaturated fatty Acids(Omega -3- fatty acid):

Major source of omega-3- fatty acids are soyabean, walnuts, sea fishes like salmon, trout and blue fin tuna etc. Some of the health benefits of omega-3-fatty acids are: decreased blood cholesterol level, blood triglyceride lowering, anti-inflammatory response and anticarcinogenic activity etc.

Antioxidant vitamins and essential minerals:

Vitamin A containing foods reported have antioxidant property. Aside from their nutritive contribution to the diet, the antioxidant Vitamin E and C and the trace mineral selenium have been reported inhibit carcinogenesis. Vitamin C has been reported to reduce the risk of cataracts by reducing presence of oxidized proteins.

Polyphenols:

Phenols occurring in nature of interest for many reasons- antioxidants, astringents, bitterness, colour etc. They include simple phenols, flavonoids, tocopherol etc. Flavonoids are responsible various flavor and colour of various fruits, tea, coffee etc. Consumption of such substances having high level of phenols have positive effect to our health. They help by preventing chronic diseases.

Spices:

Spices are consumed as food adjuncts to enhance sensory quality of foods. Besides enhancing the flavor and aroma of

food, spices possess several medicinal property. They act as stimulus to the digestive system, relieve digestive disorders, and some spices have antiseptic value. Spices like ginger, mint and garlic are used as ingredients of pharmacological preparation for digestive disorders. Garlic and onion have been found to be effective in improving glycemic status and glucose tolerance in diabetic animals.

Healthy bacteria:

Some times health promoting microorganisms are intentionally added to our foods to favourably influence the intestinal micro flora. These microorganisms are termed as 'probiotic'. From the safety point of view, the probiotic microorganisms should not be pathogenic, have no connection with diarrhoeagenic bacteria and no ability to transfer antibiotic resistance genes, as well as be able to maintain genetic stability. The majority of bacteria belonging to the *Lactobacillus* and *Bifidobacterium* genera are recognized as safety. Lactic acid bacteria are regarded as probiotics, and are believed to have an ability to colonize the intestinal tract and perhaps exclude colonization by pathogenic micro flora. The use of bifidobacterium leads to several beneficial consequences: prevention of constipation, reduction of blood cholesterol, reduction of blood pressure, protection of liver functions etc.

In short, there is an abundance of scientific evidence indicating that certain naturally occurring non-nutritive and some nutritive, chemical substances of fruits, vegetables, grains, nuts, tea etc may prevent or reduce the risk of some chronic disease. The use of such nutraceuticals in food or consumption of such functional foods completes our daily nutrition.

Reference:

1. "Acta Biochimica Polonica"
Vol. 52 No. 3/2005 Pg-665-671
2. www.cftri.com.

LIBRARY AUTOMATION

Dipika Das
Librarian

Automation means doing things automatically through machine. According to Wikipedia, automation is the use of control systems and information technologies reducing the need of human intervention. Library automation refers to use of computers for doing easily all type of library functions and operations. The utilization of computer and related techniques make the provision to provide the right information to right reader at the right time in right form and in a right personal way. The automation is economically feasible and technologically required in academic libraries to cope up with the requirements of new knowledge.

1. AREAS OF USING COMPUTERS IN LIBRARIES:

1.1 Housekeeping operation

1.1.1. Circulation

1.1.2. Cataloguing

1.1.3. Acquisition

1.1.4. Serial control

1.2. Information retrieval System.

1.2.1. Online Public Access Cataloguing(OPAC)

1.2.2. Inter library Loan (ILL)

1.3. Library Administration and Management

2. NEED FOR LIBRARY AUTOMATION:

Library automation is a unique solution for storing and distributing large amount of information. Libraries need computers, application software and trained manpower for computerizing their activities. To run any academic library or information centre

systematically, computer based automated facilities are now the most effective system and necessity.

2.1. Much of the work involves the accurate updating of records in files. The task involved in library are generally tedious, repetitive, mechanical in nature. Therefore to lessen the tedious and complex workload the library automation is necessary.

2.2. Automation can provide accurate information at least time. It reduces cost of labour in intensive activities and increases effectiveness.

2.3. Automation permits decentralized access to records. A librarian in a branch library can verify the status of an order without maintaining duplicate files.

3. CHARACTERISTICS OF AUTOMATED LIBRARY:

- ◆ standardization of data
- ◆ remote access to files
- ◆ the linking and combining of files
- ◆ access to numerous different files from the same terminal
- ◆ increased cooperative use of shared files
- ◆ discontinuation or verify the duplicate files
- ◆ greater capability for doing things to and with the (computer based) files.

4. SOFTWARE FOR LIBRARY AUTOMATION:

Software selection is a very complicated issue. A library automation committee is to be constituted which includes library and computer software and hardware experts. On the observation of experts of this committee, the library software should be made as user-friendly, flexible, module based and updated with the latest technology is to be produced.

5. SOME LEADING LIBRARY SOFTWARE:

5.1. LIBSYS

- 5.2. CDS/ISIS
- 5.3. SOUL
- 5.4. e-Granthalaya
- 5.5. SANJAY
- 5.6. MAITRAYEE
- 5.7. MINISIS
- 5.8. OASIS
- 5.9. SLIM++

5. MODERN AUTOMATED LIBRARY SERVICES:

With the help of ICT where includes required Software for Library Automation, Network and Internet Technology, Multimedia, Digitization, Content Development and Other Areas of Information Management today's Library Professionals are able to make the effective delivery of library resources to the users. Some of the important and familiar Library Services are shows in Table 1.

Borrowing	Borrowing, renewing, Holding, recalling, Returning, Fines, etc.
Ask a librarian	E-mail or chat with librarian, Call or visit a reference desk.
Inter library services	Inter library loan request, Location and Hours of services, Library consortia.
Reserves	Finding hard copy or Electronic reserve materials, Placing materials on reserve.
Copying/printing	Copyright restriction, Copier/ Printer, Location, Price list.
Study space	Places to study groups, Places to study alone, Carrels, Lockers.

Table 1: Automated library services.

Chadha clearly shows the revolutionary scenario of the automated library services in Table. 2

1980s	1990s	2000s
Print	CD Rom	Web based
Library catalogue	OPAC	WebPac
Manual indexing	Indexed Databases	Full text Data Bases
Closed access	Open Access	24x7x365 Access from anywhere
Reference Desk Telephonic, Reference Services	Fax based Service	On Line Reference
Inter Library Loan	Document Delivery Services	Electronic Delivery
Manual Sharing Resources	Cooperation Movement	Dedicated Library Networks
Paper Based Collection	Hybrid collection	Digital/Virtual Library

Table 2: Revolution of Automated Library Services

6. BARRIERS OF LIBRARY AUTOMATION:

- 6.1. Fear for adverse impact on employee
- 6.2. Apprehension that the technology could be too expensive
- 6.3. The library staff have to undergo extensive training
- 6.4. Lack of support from the management may be owing to budget constraints
- 6.5. Fifth reason could be retrospective conversion of data.

7. CONCLUSION:

A library and information system is called fully automated when all the housekeeping operations are doing through computer. Of course, some information scientists say that a library and information system cannot be said fully automated unless the emerging technologies like Wireless Technologies in library, Wireless Wi-Fi Library Networks, Smart Card Solution for Hi- Tech Libraries, RFID Technology for Libraries, Global Info ATMs for Libraries, the Long Tail for Libraries, etc. are not incorporated into the library services. Keeping in view the economic constraints of the majority of libraries, SOUL has a very good prospect for automation of library and information centres . In this direction the ministry of DoNER, Govt. of India is doing a right job for the development of College Libraries of North Eastern Region by providing free SOUL software. At the same time of delivery of software a library personnel is trained by the INFLIBNET, so that the software can be installed and used properly. This is a right gesture for the library automation in Assam.

34068

